

Berlevåg kommune
9980 Berlevåg

Sted: Vadsø

Dato: 28.07.21

Arkivref.:

Deres ref.: 21/00495-1

Vår ref.: Tony Kolstrøm

Tilbakemelding, Høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel sendt fra Berlevåg kommune

Vi viser til deres brev av 16.07.2021 vedr. ovennevnte.

VKU AS har følgende merknader til planen:

Vi ber om å bli tatt med i den videre planprosess slik at nødvendig EKOM nett til eventuell nye tiltak kan ivaretas i plandokumentet, samt at det avsettes nødvendige arealer til dette formålet.

Det er viktig at vi ved etablering av større anlegg og boligfelt blir holdt løpende orientert, slik at vi kan planlegge eventuell utbygging.

Med vennlig hilsen
Varanger KraftUtvikling AS

Tony Kolstrøm
Områdeleder nord-varanger

Berlevåg kommune
9980 Berlevåg.

Sted: Vadsø
Dato: 19.07.2021
Vår referanse: 2021/36
Deres referanse: 21/00495-1
Saksbehandler: Jan-Arild
Hildonen
Saksbehandler tlf: 982 88081

Tilbakemelding, Høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel sendt fra Berlevåg kommune

Vi viser til deres brev av 16.07.2021 vedr. ovennevnte.

VKN AS har følgende merknader til planen:

Vi ber om å bli tatt med i den videre planprosess slik at strømforsyning til eventuell nye tiltak kan ivaretas i plandokumentet, samt at det avsettes nødvendige arealer til dette formålet.

Det er viktig at vi ved etablering av større anlegg og boligfelt blir holdt løpende orientert, slik at vi kan planlegge eventuell utbygging.

Med vennlig hilsen

Jan-Arild Hildonen

Leder plan og prosjektavdeling
Plan og prosjektavdeling

+47 982 88 081

www.varanger-kraft.no

Kopi : Distribusjonsnettleder, her

Berlevåg Høyre
V/Ingrid Mikalsen
9980 Berlevåg

Berlevåg 03.08.21.

INNSPILL TIL KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Berlevåg Høyre ønsker å komme med innspill til arealplanen om å sette av område til en hundepark.

Det er mange hunder i Berlevåg, men ingen friområder hvor hunder kan bevege seg fritt og sosialiseres med andre hunder.

Egnet friområde for hund er et viktig innslag i hundevelferden, for å sikre at hundene har det best mulig.

Hunder har behov for å løpe fritt og sosialisere seg. Dette er et ansvar hundeierne har, men det er også et ansvar samfunnet, med kommunen, må anerkjenne.

Mvh

Berlevåg Høyre
V/Ingrid Mikalsen

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Poastačujuhuse/adresse	Tel: 78 47 40 00
Poastaboksa/postboks 3	Org.nr: 974 760 347
9735 Kárášjohka/Karasjok	samediggi@samediggi.no
Áššemeannudeadji	Elina Hakala
saksbehandler	
Tel:	+47 78 47 40 24

Berlevåg kommune
Rådhusgata 2
9980 BERLEVÅG

ÁŠŠI/SAK
21/3776 - 2

MIN ČUJ./VÁR REF.
21/26200

DIN ČUJ./DERES REF.
21/00495-1

BEAIVI/DATO
25.08.2021

Uttalelse til planprogram for kommuneplanens arealdel - Berlevåg kommune

Vi viser til deres brev datert 16.7.2021 angående høring av planprogram for kommuneplanens arealdel.

1. Sametingets rolle i planlegging

Et viktig hensyn som skal ivaretas i planleggingen etter plan- og bygningsloven er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv (jf. § 3-1). Denne bestemmelsen utfyller lovens formålsparagraf for plansystemet spesielt. Bestemmelsen er derfor også av betydning ved tolking av lovens øvrige bestemmelser.

Sametinget er i loven pålagt plikten å bistå i planleggingen når den berører saker av betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv (jf. § 3-2). Sametingets plikt til å delta i planleggingen innebærer også en rett etter loven til å kunne reise innsigelse til arealplaner og å bringe regionale planer inn for departementet dersom saker av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse ikke er tilstrekkelig ivaretatt (jf. §§ 5-4 og 8-4).

For at Sametinget skal kunne ivareta sine lovpålagte oppgaver på en forutsigbar måte overfor planmyndighetene har Sametinget utarbeidet en planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Planveilederen begrunner og konkretiserer hensyn som bør og må tas i planleggingen for å sikre det samiske naturgrunnlaget. Den ble oppdatert og vedtatt av Sametingets plenum i desember 2020 og vil være relevant i forbindelse med kommuneplanarbeid. Planveilederen kan lastes ned fra Sametingets hjemmeside www.samediggi.no.

Vi ber at Berlevåg kommune tar Sametingets planveileder aktivt i bruk i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

2. Formålet med planrevisjonen

Den gjeldende kommuneplanens arealdel for Berlevåg kommune er fra 1995 og dermed moden for revisjon. I denne revisjon skal det sees på fremtidig bruk av både land- og kystområdene i kommunen.

I samfunnsdelen fra 2020 er det utarbeidet en arealstrategi, som legger føringer for arbeidet med arealdelen. I planarbeidet ønsker kommunen å se på blant annet havneområder, boligutvikling, arealer for fornybar energiproduksjon, bruk av sjøarealene, ivaretagelse av kulturminner, jordbruksmiljø og naturmangfold og reindriftas arealbehov. Planen skal også

utvikle Berlevåg sentrum, muligheter for friluftsliv og hyttebygging. I tillegg ønsker man å vurdere klimautfordringer, og tilrettelegge for trygge veier og uteområder.

På dette stadiet av planarbeid har Sametinget ikke grunnlag til å komme med annet enn generelle innspill til de ulike plantema. Vi forbeholder retten til å komme med ytterligere innspill når planene blir konkretisert i kart og planbestemmelser.

2.1 Naturgrunnlaget for samisk næringsutøvelse - fjordfiske

Sametingets planveileder kapittel 4 omhandler hensyn kommunene bør ta for å sikre naturgrunnlaget for samisk næringsutøvelse og ressursbruk. Punkt 4 c. klargjør Sametingets forventninger til planlegging for å ivareta naturgrunnlaget for samisk kyst- og fjordfiske:

I nødvendig utstrekning sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder av vesentlig betydning for fiske i samiske kyst- og fjordområde, herunder at lokaliteter for oppdrettsanlegg for torsk ikke etableres i gyteområder for vill torsk. Virkningen skal heller ikke medføre irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske av vesentlig betydning for befolkningen i et bestemt område.

Berlevåg kommune er omfattet av deltakerlovens §21, fjerde ledd om tilgang til fiske av torsk, hyse og sei. Sametinget forutsetter at etablering av akvakultur i disse tradisjonelle samiske kyst- og fjordområder, alene eller samlet med andre tiltak i området, ikke går ut over muligheten til å utøve samisk tradisjonell næring og kultur i området, jf. Art. 27 i den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Dette kan innbefatte at tiltaket hindrer muligheten til å utøve fjordfiske eller laksefiske, benytte tradisjonelle fiskeplasser eller merder, eller at tiltaket medfører at fisken forhindres i å nå gyteplasser eller lakseelver i området som blir berørt av tiltaket.

Vi ber at kommunen i konsekvensutredningen ser på hvordan arealene som avsettes til akvakultur samlet sett påvirker muligheten til å utøve kystnære fiske i Berlevåg kommune. Vi ber at denne vurderinger gjøres i tett samarbeid med berørte fiskere.

2.2 Naturgrunnlaget for samisk næringsutøvelse - reindrift

Sametingets planveilereden kapittel 4 punktene a. og b. tydeliggjør Sametingets forventninger for sikring av naturgrunnlaget til samisk reindrift:

Planleggingen og enkeltvedtak skal:

a. Sikre areal- og ressursgrunnlaget til same-byer, medlemmer av samebyer, reinbeitedis-trikt, siidaer, siidaandeler og reineiere ved å ta hensyn til lokale og regionale virkninger, herunder unnvikelseeffekt.

b. Ikke stenge reindrifas flyttleier.

Vi registrerer at reindrift er nevnt som et aktuelt tema for konsekvensutredning. Sametinget forutsetter at kommunen i konsekvensutredningen vurderer hvilke samla konsekvenser både eksisterende og planlagte tiltak kan ha for berørte reinbeitedistrikter. Dette er også nedfelt i Lovkommentaren til plan- og bygningsloven som sier at «*der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistrikt vurderes.*» Vi forventer at konsekvensutredningen bygger på et kunnskapsgrunnlag bestående av ulike forskningsresultater, forvaltningskunnskap og -databaser på lik linje med tradisjonell kunnskap hentet fra direkte berørte reindriftsutøvere.

Ved vurdering av planen vil Sametinget vektlegge dialogen kommunen har ført med berørte reinbeitedistrikter i planprosessen. Vi forutsetter at kommunen innleder en dialog med reinbeitedistriktene i tidlig fase i planarbeidet og slik sikrer deres medvirkning i planarbeid.

2.3 Naturgrunnlag for samisk kultur- utmarksutøvelse

Utmarkshøsting er en viktig del av samisk kulturutøvelse. Sametingets planveileder punkt 4 *d.* og *e.* har følgende forventninger for sikring av utmarksutøvelse ved planlegging:

d. Sikre arealer for tradisjonell utmarksbruk som jakt, fangst, fiske, vedhugst, sanking, bærplukking og uttak for virke til duodji.

e. Ivareta kontinuiteten i ferdsel og tilgang til ferdselsårer knyttet til tradisjonell utmarksbruk.

Sametinget mener det er positivt at *samisk natur- og kulturgrunnlag* er tatt i temaene for konsekvensutredninger. Vi gjør kommunen oppmerksom på at i kystområder kan også fiske for matauke og til husholdsbruk medregnes som viktig *samisk natur- og kulturgrunnlag*.

3. Samiske kulturminner

Registreringene av samiske kulturminner er fortsatt mangelfulle, noe som gjør at det i store områder ikke er gjort noen dokumentasjon av samiske kulturminner. Derfor utgjør de kjente kulturminnene sannsynligvis kun en liten brøkdel av den totale kulturminnebestanden. Vi anser potensialet for nye funn av hittil ukjente automatisk fredete samiske kulturminner i Berlevåg kommune for stort.

Alle samiske kulturminner fra år 1917 eller eldre er automatisk freda ifølge LOV1978-06-09 nr 50: Lov om kulturminner (Kulturminneloven) § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være bygninger, hustuffer, gammetuffer, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver og gravplasser, hellige fjell og offerplasser eller steder det knytter seg sagn eller tradisjoner til. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, og ingen må heller sette i gang tiltak som er egnet til å skade, ødelegge, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredet kulturminne eller fremkalle fare for at dette kan skje uten at dette er godkjent av rette myndighet, (jf. Kulturminneloven §§ 3, 8 og 9).

I forbindelse med utarbeidelse av planer i henhold til Plan- og bygningsloven, vil Sametinget presisere at forholdet til kulturminner ikke blir endelig avklart ved en oppfyllelse av utredningsplikten i henhold til Forskrift om konsekvensutredning FOR-2017-06-21-854 jf. plan- og bygningsloven § 4-2 andre ledd. Forholdet til kulturminner i planlagte byggeområder kan avklares endelig på kommuneplannivå, men det er ikke noe krav i lovverket om dette. Det er derfor opp til kommunen om man ønsker dette.

Forholdet til kulturminner skal ved reguleringsplaner og offentlige og større private tiltak avklares ved at undersøkelsesplikten etter Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 9 oppfylles. I områder hvor forholdet til kulturminner og kulturmiljø ikke blir endelig avklart på kommuneplannivå eller hvor det ikke stilles krav til reguleringsplan må det derfor utarbeides tydelige retningslinjer som sørger for at det innhentes uttalelse fra kulturminnemyndighetene før tiltak i disse områdene blir gjennomført, jf. kulturminneloven § 8 første ledd (mindre private tiltak) og kulturminneloven § 9 (offentlige og større private tiltak) Dette gjelder både utbyggingsområder og LNFR-områder.

4. Medvirkning

I følge Plan- og bygningsloven § 5-1 andre ledd, påligger det kommunen å "sikre medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging". Også Sametingets planveileder punkt 2 *b.* understreker at representanter for samiske interesser konsulteres. Konsultasjoner skal gjennomføres med full informasjon om relevante forhold på alle stadier av en sak og foretas i god tro med formål om å oppnå enighet.

Sametinget ser medvirkning fra samiske interesser som viktig og verdifullt i planarbeid. Samiske interesser og lokalsamfunn vil kunne være reinbeitedistrikt eller siida, bygdelag, utmarkslag,

laksefiskelag, sauebeitelag, forening og andre interesseorganisasjoner. Samiske kultursentre, museer og lignende i kommune eller region kan ha foretatt dokumentasjonsarbeid av tradisjonell kunnskap som vil kunne være relevant i denne sammenheng. Medvirkning og samarbeid fra slike institusjoner vil derfor kunne være nyttig.

Sametinget anmoder kommunen om å få fram samisk tradisjonell kunnskap gjennom planprosessen og å tillegge denne kunnskapen like stor vekt som den forskningsbaserte kunnskapen i det videre arbeidet.

Vi ser frem til et konstruktiv samarbeid med Berlevåg kommune i forbindelse med kommuneplanarbeidet!

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Sten Olav Heahtá
fágajođiheadji/fagleder

Elina Hakala
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:

Berlevåg kommune

Rådhusgata 2

9980

BERLEVÅG

KYSTVERKET

BERLEVÅG KOMMUNE
Rådhusgata 2
9980 BERLEVÅG

Deres ref.:
21/00495

Vår ref
2021/7720-2

Arkiv nr

Saksbehandler
Ingrid Thomassen

Dato
18.08.2021

Uttalelse fra Kystverket - Høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel - Berlevåg kommune - Troms og Finnmark fylke

Kystverket viser til Deres brev av 16.07.2021 med varsel om oppstart og forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel for Berlevåg kommune.

Kystverkets virksomhet

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Sentrale mål er å bidra til effektiv sjøtrafikk, sikre trygg ferdsel og å hindre miljøskade som følge av akutt forurensing.

Kystverket har det faglige ansvaret for sikkerhet og fremkommelighet i norske farvann og havner, og forvalter havne- og farvannsloven med forskrifter, mv.

Kystverket legger til rette for de som bruker sjøen eller ferdes langs kysten. Dette gjøres ved utbygging, vedlikehold og drift av infrastruktur (farleder, navigasjonsinstallasjoner mv.) og tilbyr tjenester som los- og sjøtrafikkjenester.

Kystverket deltar i nasjonal, regional og lokal samfunnsplanlegging som fagkyndig sektormyndighet.

Kystverkets interesser

Kystverket har ansvaret for farleier på sjø og innretninger (herunder infrastruktur i form av navigasjonsinstallasjoner, areal, landverts tilknytning osv.) knyttet opp til disse.

Kystverket gjør oppmerksom på at alle tiltak/byggearbeider langs land og ut i sjøen (bygninger, kaier, molo, kabler, ledninger, fortøyninger, oppdrettsanlegg m.m.) må i tillegg til behandling etter plan- og bygningsloven behandles etter havne- og farvannsloven.

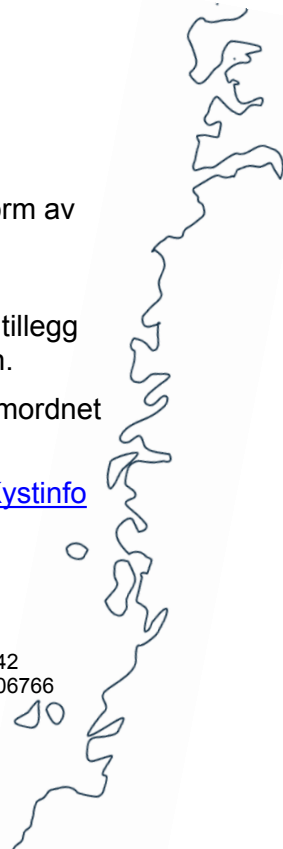
Kystverket ser det som viktig at alle tidligere vedtatte planer/plandokumenter blir samordnet slik at arealbruken blir entydig og sammenfallende.

Kystverket anbefaler at man i planleggingsfasen benytter Kystverkets karttjeneste [Kystinfo](https://www.kystverket.no/kystinfo) på www.kystverket.no. Her finner man sjøkart og andre sjørelaterte opplysninger.

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

Kystverket ber om at informasjon på sjøkart nr., 109 110 111 og 112 blir benyttet i forbindelse med rulleringen av kommuneplanen. Videre anbefaler vi å benytte Den norske LOS, bind 6. Kystverket viser til at det i Berlevåg kommune er navigasjonsinstallasjoner (lykter, blinker, merker, bøyer, staker m.m.), farleder, molo, ankerområder, sjøkabler, sjøledninger m.m. Denne informasjonen fremkommer på sjøkartene og Den norske LOS.

Overføring av statlige fiskerihavner

Meld. St. 22 (2015-2016) Nye folkevalgte regioner – roller, struktur og oppgaver, vedtatt i Stortinget, medfører at Kystverkets infrastruktur i statlige fiskerihavner overføres til de nye regionene fra og med 2020. Denne overføringen er enda ikke gjennomført i Troms og Finnmark fylke (per aug. 2021). Når denne overføringen vil gjennomføres er p.p. usikkert, slik at Kystverket vil inntil videre være privatrettslig eier av infrastruktur i tidligere statlige fiskerihavner. Se neste avsnitt for hvordan forvaltningsansvaret er blitt endret.

Ny havne- og farvannslov

Den 4. juni 2019 ble ny havne- og farvannslov vedtatt. Denne loven trådte i kraft 01.01.2020. Myndighetsfordelingen mellom kommune og stat i sjøen er mye lik som i dag. Hoved-forskjellen er at Kystverket ikke lenger har vedtaksmyndighet etter 2009-lovens § 28 *Tiltak av betydning for Forsvaret eller Kystverkets anlegg*, i fiskerihavner.

Formålsparagrafen i loven er og endret. Fiskerinæringen har hatt en særstilling i 2009-loven, hvor den i ny lov er sidestilt med alle maritime næringer. Kommunal planlegging blir dermed enda viktigere med tanke på hvordan kommunen ønsker å prioritere bruken av sjøarealene. Vi anbefaler kommunen å sette seg inn i ny lov her:

<http://www.kystverket.no/Regelverk/ny-havne--og-farvannslov2/>

[Farledsforskriften](#) skiller mellom kommunalt sjøområde og hoved- og biled. Det betyr blant annet at kommunen skal behandle søknader om tiltak i kommunalt sjøområde og Kystverket søknader om tiltak i hoved- og biled. Et unntak fra denne bestemmelsen er tiltak gitt i § 14 3.ledd. Tiltak som nevnes i denne paragrafen skal behandles av Kystverket uansett lokalisering.

Vedtatte nødhavner

Som ledd i Kystverkets revisjon av beredskapsplan for nødhavnprosedyrer i Troms og Finnmark gjøres det oppmerksom på at det i Berlevåg kommune foreligger en nødhavn som har vært på høring og er vedtatt av Kystverkets beredskapsavdeling:

- Kongsfjord

Nødhavnene båndlegges ikke i arealplaner eller reguleringsplaner, men kan kartfestes som informasjon.

Kraftproduserende anlegg i sjø

Troms og Finnmark har et stort potensiale for kraftverk basert på tidevanns- og havstrømmer. Kraftproduserende anlegg i sjø krever alltid tillatelse fra Kystverket, jmfør § 14 3. ledd i havne- og farvannsloven. Dersom det planlegges slike anlegg for områder bør dette framgå av planen.

Generelle merknader til planarbeidet

Planperiode

Planperioden bør fremgå av planen.

Planbestemmelser/retningslinjer

Vi gjør oppmerksom på at retningslinjer/informasjon ikke er juridisk bindende bestemmelser i henhold til plan- og bygningsloven.

Plan- og bygningslov/havne- og farvannsloven

Vi gjør oppmerksom på at alle tiltak/bygg/etableringer i sjø krever egen tillatelse etter havne- og farvannslovens bestemmelser.

Farleder

Det er viktig at det legges opp til at all fremtidig arealdisponering tar høyde for at hoved- og bileder forbeholdes sjøverts ferdsel. Transport og ferdsel til sjøs må ikke hindres av for eksempel plassering av fortøyninger, lektere, prammer, oppdrettsanlegg m.m. Kystverket har ansvaret for farledene på sjø og installasjonene som knyttes til disse.

Fyrlykter

Kystverket har fyrlykter i Berlevåg kommune. I forbindelse med utbyggingsplaner må det ikke føres opp bygg og lignende som kan komme til å skjerme for lyset fra lyktene. Videre må det ikke etableres noen bygg, installasjoner, oppdrettsanlegg, fortøyninger m.m. innenfor hvit lyktesektor.

Overgang til IALA-standard

De kommende årene skal Kystverket legge om sektorene på ca. 1 900 fyrlykter, såkalte sektorlykter. Lyktene skal over på standarden som er definert av den internasjonale maritime organisasjonen IALA. Mer informasjon om denne endringen kan leses på Kystverkets nettsider her: <https://www.kystverket.no/Maritim-infrastruktur/iala-standard/>.

Arbeidet skal gjøres i forbindelse med allerede nødvendige og planlagte endrings- og vedlikeholdsoppdrag. Kystverket vil derfor gjøre dette arbeidet område for område. I Troms og Finnmark arbeides det i løpet av 2020 i områdene Laksefjorden til grensen mot Russland.

En kan se hvilke lykter som er planlagt endret i kommunens området ved å følge denne linken: <https://www.kystverket.no/Maritim-infrastruktur/iala-standard/planlagte-tiltak/>. Her vil en få opp et kartløsning som illustrerer dagens sektorer og planlagt nye sektorer. Den gir også en oversikt over de lyktene som allerede er endret.

Etablerte fiskerihavner og tinglyste rettigheter

Statens intensjon med bygging av fiskerihavner er å sikre fiskeriinteressene og trygge liggeforholdene for yrkesfiskere. Se avsnitt om overføring av fiskerihavner og ny havne- og farvannslov. I Berlevåg kommune eier Kystverket per august 2021 infrastruktur i på disse områdene:

- Berlevåg
- Kongsfjord
- Gulogfjord

(Utdrag fra kystinfo.no. Merk at det kan være feil i disse opplysningene da overføring/salg av havner kan ha et tidsetterslep)

I forbindelse med planer om økt innsats i havnene hvor Kystverket har moloer, andre innretninger eller foretatt andre arbeider/tiltak, har Kystverket tinglyste rettigheter til arealer i og rundt disse havnene. Eventuelle utbyggingstiltak må ikke igangsettes eller utføres i slike havner uten at dette på forhånd er godkjent av Kystverket.

Beredskapsmessige hensyn

Bruk av Risiko- og Sårbarhetsanalyse i planleggingen (ROS). Dette vil være viktig mht. transport langs kysten med forurenset last og oljeprodukter, ivaretagelse av sikkerheten på kysten og sårbarhet ovenfor næringsinteresser.

Container-/næringsarealer

I området relatert til større fiskeri, næring-, og/eller skipsvirksomhet er det viktig at det i forbindelse med etablering av fremtidige industriområder relatert til sjø/havnene (planer der det gjøres arealdisponeringer) tas hensyn til at mye av den fremtidige transporten vil skje ved bruk av containere. Det kan derfor være nødvendig å få avsatt fellesområde nær sjø for plassering av containere eller lager. Ved bruk av containere vil det være behov for åpne og tilgjengelige arealer for omlastning/lossing og behov for nærhet til kai med gode dybdeforhold.

Olje-/petroleumbaser

Ved planlegging av olje-/petroleumbaser er det en rekke funksjonelle kriterier som skal oppfylles. Herav dybde, maritime forhold (seilingsforhold, manøvrering, vær, ankring, bunkers etc.), arealtilgang, infrastruktur, miljørisiko m.m. Dette er noe av det som kan nevnes ved slike etableringer. Om kommunen har konkrete planer for et slikt tiltak ber Kystverket om å bli kontaktet.

Tidligere områder for dumping av fartøy og kondemneringsområder

Disse områdene bør fremgå av planen. Dette blant annet på grunn av plassering av installasjoner i sjø. Videre kan de ha betydning ved havari av fartøy. Havarete fartøy kan eventuelt føres til et slikt område når det er fare for at fartøyet går under.

Dumpeplass for ammunisjon

Om det finnes områder for dumping av ammunisjon bør dette fremgå i planen.

ISPS

I tråd med forskrift om sikring av havner og havneterminaler mot terrorhandlinger mv. skal det utarbeides en sikringsplan for hver havn/ havneterminal. I havner er det

havnesikringsmyndigheten som er ansvarlig for utarbeidelse og gjennomføring av beskrevne tiltak. For havneterminaler er det terminaleier som er ansvarlig myndighet.

Sårbarhetsvurderinger og sikringsplaner skal godkjennes av Kystverket. Når sårbarhetsvurderingen og sikringsplanen er godkjent, og Kystverket har verifisert at objektet oppfyller kravene i forskriften, utstedes et godkjenningsbevis (Statement of Compliance). Godkjente havneterminaler vil bli innrapportert til IMO og godkjente havner vil bli innrapportert til EU.

Akvakultur

Kystverket i samråd med Fiskeridirektoratet er spesielt oppmerksom på arealdisponeringen til akvakultur. Med dette menes det at det ikke tillates at noen deler av anlegget skal komme utenfor områdene som er avsatt til akvakultur. Dette betyr at anleggenes fortøyninger ikke skal komme utenfor disse områdene. Videre settes det fra Kystverket i alle tillatelser vilkår om at anleggenes opphalertau skal trekkes inn til anleggets rammefortøyninger. Dette betyr at opphalerblåser ikke tillates. Vilkåret settes på grunnlag av ferdsels- og sikkerhetsmessige hensyn, samt for å redusere det areal som anleggene beslaglegger. Kystverket minner videre om at ingen anlegg i utgangspunktet ikke skal komme i konflikt med hvitlyktesektor, samt at plasseringen skal være i god avstand fra ankringsområder, farled, nødhavner og områder med kabler/rør i sjø. Kystverket gjør videre oppmerksom på at søknad om akvakulturanlegg og andre merdeanlegg i sjø, alltid skal behandles av Kystverket, jf. HFL § 14 3.ledd a).

Konkrete merknader til planprogrammet

Det bør det være en forutsigbar arealforvaltning av kommunens sjøarealer, slik at disse områdene ikke kommer i konflikt med navigasjonsinstallasjoner (hvit lyktesektor) eller farleder

Kystverket oppdaterte sin planveileder i 2018. Den oppdaterte versjonen kan leses her: <https://www.kystverket.no/contentassets/b6fe21f183f24e7da6cf4c2b5aef8d0/veileder-for-planmedvirkning-rev2018.pdf>.

Oppsummering

Blant Kystverkets viktigste interesser er sikkerhet og fremkommelighet på sjøen, fremme sjøtransport som transportform samt øvrige beredskapshensyn. En bærekraftig og framtidsrettet arealplanlegging vektlegges i stor grad. Det er spesielt ønskelig med god kommunikasjon og dialog mellom næring, kommune og statlige etater med hensikt å oppnå synergieffekter.

Kommunen har gjennom *ny havne- og farvannslov* fått endret forvaltningsansvar og myndighet i sitt sjøområde. Berlevåg kommune plikter å legge til rette for sikkerhet og fremkommelighet innenfor sin havneavgrensning.

Kystverket stiller gjerne til rådighet dersom det er behov for veiledning i forbindelse med myndighet og forvaltning etter havne- og farvannsloven.

Kystverket har ingen ytterligere merknader i forbindelse med planprosessen.

Med hilsen

Jan Morten Hansen
avdelingsleder

Ingrid Thomassen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Berlevåg Kommune
Torget 4
9980 BERLEVÅG

Vår ref.
21/04528-2

Vår dato:
13.09.2021

Deres ref.
21/00495-1

Deres dato:
16.07.2021

Vår saksbehandler:
Einar K Merli - 976 51 687

Berlevåg kommune - Kommuneplaner - Varsel om oppstart og høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel - Uttalelse fra Avinor

Vi viser til kommunens brev av 16.07.2021 vedrørende varsel om oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel og høring av planprogram.

1. Innledning

Luftfartstilsynet har den 06.12.2017 med hjemmel i § 1 i Forskrift om sertifisering av flyplasser mv. datert 25.08.2015, jf. artikkel 6 i EU-forordning nr. 139/2014, sertifisert Berlevåg lufthavn. Etter søknad fra Avinor endret Luftfartstilsynet den 04.12.2018 sertifiseringsbasisen (CB) for lufthavnen til CS-ADR-DSN utgave 4.

2. Lufthavnarealer

Fastsatt arealbruk i gjeldende reguleringsplan for Berlevåg lufthavn må videreføres i kommuneplanens arealdel (KPA).

3. Restriksjonsplan og byggerestriksjonskart (BRA-kart) for Berlevåg lufthavn

Det er gjort endringer av høydebegrensningene rundt Berlevåg lufthavn. Dette er det tidligere gjort rede for i Avinors brev av 07.06.2019 til kommunen.

For Avinor er det viktig at høyderestriksjonene rundt rullebanen og byggerestriksjonskrav (BRA-krav) for flynavigasjonsanleggene blir ivaretatt gjennom kommuneplanen med tilhørende bestemmelser slik Luftfartstilsynet krever. Overholdelse av høyde- og byggerestriksjonskravene er viktig for flysikkerheten og regulariteten, og nødvendig for at lufthavnen skal beholde sin sertifisering i henhold til regelverket.

Luftfartstilsynet har stilt krav om at bestemmelser for hinderfrihet i forbindelse med inn-/utflyging blir ivaretatt ved de enkelte lufthavnene. Luftfartsloven krever at hinderflatene i restriksjonsplanen og byggerestriksjonene for flynavigasjonsanleggene behandles på en slik måte av planmyndighetene at det kan utøves kontroll over områdene og bruken av disse.

Luftfartsloven og retningslinjer som tidligere er sendt flyplasskommunene fra Samferdselsdepartementet, presiserer at hovedregelen er at hinderfriheten rundt flyplassene skal ivaretas gjennom Plan- og bygningslovens (PBL) bestemmelser. I PBL § 11-8 er det fastsatt at kommuneplanen i nødvendig utstrekning skal vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av areal. Hensyn og forhold som inngår i PBL § 11-8 siste ledd bokstav a til f, skal markeres i kommuneplanen som hensynssoner med tilhørende retningslinjer og bestemmelser. Når et område senere tas under regulering, gjøres disse forholdene gjeldende i reguleringsplanen.

Restriksjonsplanen og byggerestriksjonskartet (BRA-kartet) for Berlevåg lufthavn må legges inn som egne hensynssoner H190 (andre sikringssoner) i arealdelen til kommuneplanen. Hensikten med å skille ut egne hensynssoner på denne måten, er å vise hvilke viktige hensyn som må iakttas innenfor sonene, uavhengig av hvilken arealbruk det planlegges for. I dette tilfelle dreier det seg om:

- Høyderestriksjonene/hinderflatene rundt rullebanen i henhold til restriksjonsplanen for lufthavnen, hjemlet i *EASA-krav CS ADR-DSN.H (obstacle limitation surfaces) og CS ADR-DSN.J.475 (non-precision approach runways), gjeldende fra 08.12.2017.*
- Byggerestriksjoner rundt flynavigasjonsanleggene i henhold til BRA-kartet for lufthavnen, hjemlet i § 6 i *Forskrift om kommunikasjons-, navigasjons- og overvåkingstjeneste (BSL G 6-1), vedtatt 27.06.2011.*

Videre må det stilles krav i bestemmelsene til arealdelen om at alle nye reguleringsplaner innenfor restriksjonsområdene skal innarbeide høyderestriksjonene i form av hensynssoner eller det må angis i bestemmelsene maksimal tillatt byggehøyde (mønehøyde) på bygninger og anlegg som ikke overstiger høyderestriksjonene i restriksjonsplanen.

Avinor er i ferd med å oppdatere både restriksjonsplanen (ENBV-P-08) og byggerestriksjonskartet (BRA-kartet, ENBV-P-09) for Berlevåg lufthavn. Disse vil bli sendt Berlevåg kommune i pdf- og sosi-format så snart de foreligger.

Det vil være hensiktsmessig å legge inn yttergrensene for restriksjonene som hensynssoner på arealdelen, og at overnevnte restriksjonsplaner og BRA-kart legges som egne vedlegg til arealdelen, som mer detaljert viser høyderestriksjonene.

Når det gjelder bestemmelse for hensynssonene i KPA, foreslås følgende tekst:

Andre sikringssoner, høyderestriksjoner/byggerestriksjoner omkring Berlevåg lufthavn (H190)

Innenfor hensynssone H190_1 gjelder de høyderestriksjoner som er angitt med koter (sorte streksymboler) på gjeldende restriksjonsplan for Berlevåg lufthavn, Avinors tegning ENBV-P-08. For områder beliggende mellom de viste koter, skal høyderestriksjonen beregnes gjennom interpolasjon. Innenfor restriksjonsområdet kan det ikke etableres hinder (bygninger, vegetasjon, anlegg eller andre innretninger) som overstiger høyderestriksjonene som angitt på plankartet. Vegetasjon skal holdes under hinderflatene, og nødvendig fjerning av vegetasjon kan bli gjennomført av Avinor. Det gjelder egen saksbehandlingsrutine for håndtering av utsjekk mot hinderflatene rundt rullebanen på lufthavnen.

Alle nye reguleringsplaner innenfor hensynssone H190_1 skal innarbeide høyderestriksjonene i form av egne hensynssoner på reguleringsplanene. Alternativt må det i nye reguleringsplaner angis bestemmelser med maksimal tillatt byggehøyde (mønehøyde) på bygninger og anlegg som ikke overstiger høyderestriksjonene i restriksjonsplanen ENBV-P-08 for lufthavnen.

Dersom det skal benyttes byggekraner som bryter høyderestriksjonene i restriksjonsplanen, skal Avinor Berlevåg lufthavn varsles på forhånd og godkjenne kranbruken.

Alle søknader om etablering av nye bygninger og anlegg innenfor hensynssone H190_2, dvs. områder med byggerestriksjoner rundt flynavigasjonsanlegg ved Berlevåg lufthavn vist med koter (røde streksymboler) på Avinors tegning ENBV-P-09, skal håndteres etter egen saksbehandlingsrutine. For områder beliggende mellom de viste koter, skal byggerestriksjonen beregnes gjennom interpolasjon.

Vedlegg 1 viser hvordan Avinor ser for seg en normal saksgang i forhold til utsjekk mot hinderflatene rundt rullebanen, vist i restriksjonsplanen, tegning ENBV-P-08. Mens vedlegg 2 viser hvordan Avinor ser for seg en normal saksgang i forhold til utsjekk mot byggerestriksjonsflatene rundt flynavigasjonsanleggene, vist i BRA-kartet, tegning ENBV-P-09.

Det er Avinor Flysikring AS som nå gjennomfører og godkjenner alle radiotekniske vurderinger der bygg og kraner overstiger/bryter byggerestriksjoner i BRA-kart (Avinors tegning ENBV-P-09) for lufthavnen. Radiotekniske vurderinger av bygg og kraner bestilles og bekostes av tiltakshaver (utbygger). Bestilling skal sendes til Avinor Flysikring AS på følgende e-post: post@avinor.no Til orientering kan det være noe ventetid på å få gjennomført radiotekniske vurderinger.

En brukerveiledning for hvordan BRA-kart skal leses finnes på følgende side: https://avinor.no/globalassets/konsern/miljo-lokal/bra-kart/bra_brukerveiledning_1-2.pdf Dersom man i en plan- eller byggesak er usikker på bruken av BRA-kartet, bes man kontakte Avinor Flysikring AS.

Når det gjelder oppstilling og bruk av kraner, vises til følgende regelverk for rapportering, registrering og merking av luftfartshinder: <https://luftfartstilsynet.no/aktorer/flysikkerhet/luftfartshinder-oppstilling-og-bruk-av-kraner/>

4. Turbulensvurderinger

Etablering av nye bygg/anlegg i nærområdene til rullebanen kan skape uønsket turbulens, som vil være uheldig i forhold til flysikkerheten. Størrelsen og plassering av tiltakene vil være avgjørende med hensyn til turbulenspåvirkning for rullebanen. Erfaring fra tilsvarende problemstillinger, og de vurderinger som er gjort, tilsier at større bygg/anlegg mv. ikke bør ha en høyde over eksisterende terreng som er større enn 1/35 av avstanden til rullebanens senterlinje eller forlengede senterlinje. Dersom denne høyden overskrides, må tiltaket vurderes mht. turbulenseffekter, eventuelt ved hjelp av en turbulensanalyse. En slik vurdering vil ta hensyn til tiltakets utforming, lokale vindforhold (vindretning og styrke, samt turbulensintensitet), vanlig banebruk, hvor turbulens kan inntreffe, hvilke flytyper som kan bli påvirket, hvilken fase i avgang/landing kan bli påvirket, hvor ofte problemet kan oppstå, risiko for personell og materiell etc. Avinor vil ikke tillate byggeprosjekter som forverrer turbulenssituasjonen ved Berlevåg lufthavn.

Avinor ber om at følgende bestemmelse tas inn i KPA, jf. EASA-krav CS ADR-DSN.B.015 med tilhørende veiledning GM1 ADR-DSN.B.015 (b) og AMC1 ADR.OPS.B.075:

Turbulensforhold ved Berlevåg lufthavn

Bygg, massedeponi, snødeponi eller andre anlegg som vil få en høyde over rullebanen som er større enn 1/35-del av avstanden vinkelrett til rullebanens senterlinje eller dennes forlengelse med 2 km (basert på terskelhøyde), må forelegges Avinor for eventuell godkjenning. Dersom tiltaket ligger på terreng som er lavere enn rullebanen, skal tiltaket forelegges Avinor dersom det i seg selv er høyere enn 1/35-del av avstanden vinkelrett til

rullebanens senterlinje eller dennes forlengelse. Avinor vil kostnadsfritt gjøre en forenklet vurdering av mulige turbulenseffekter tiltaket kan ha på operasjoner med luftfartøy. Dersom Avinor finner at det er nødvendig med en mer detaljert turbulensanalyse, må tiltakshaver besørge og bekoste slik analyse fra anerkjent leverandør. Dersom Avinor ikke godkjenner tiltaket, kan tiltakshaver påklage/anke beslutningen til Luftfartstilsynet. Klagen/anken skal sendes via Avinor for kommentar.

5. Farlig eller villedende belysning

Det er av stor betydning for Avinor at det ikke etableres farlig eller villedende belysning i nærheten av innflygingslysanleggene til lufthavnen, jf. EASA-krav AMC1 ADR.OPS.B.075 *Safeguarding of aerodromes (a) og (d) og EU-regulativ nr. 139/2014, artikkel 9(c)*. Det er særlig lys som på grunn av intensitet, utforming eller farge, som kan medføre en fare for flysikkerheten eller være villedende ved at de forhindrer eller vanskeliggjør riktig tolkning av flyplassbelysningen. Reklameskilt bør prosjekteres med dempere. Det er avgjørende at belysningen rettes mest mulig ned mot bakken.

Når det gjelder bestemmelse i KPA, foreslås følgende tekst:

Farlig eller villedende belysning ved Berlevåg lufthavn
Avinor skal høres i forbindelse med søknad om tiltak som endrer lyssettingen rundt lufthavnen og som kan ha innvirkning på sikkerheten for lufttrafikken.

6. Innflygingslys/-ledelys - Frisikt

Avinor ber om at det i arealdelen legges inn egen hensynssone rundt innflygingslysene/-ledelysene ved begge baneendene som sikrer fri sikt i forbindelse med innflyging, jf. EASA-krav CS ADR-DSN.M.630(b).

Hensynssonen er vist med lysblå farge i vedlegg 3.

Avinor ber om at følgende bestemmelse knyttes til hensynssonen:

Frisikt – Restriksjonsområde rundt innflygingslysene/-ledelysene
Restriksjonsområdet rundt innflygingslysene/-ledelysene skal sikre at ingen objekter, med unntak av antenner for instrumentlandingsystem, skal gjennomtrengre et plan gjennom innflygingslysene/-ledelysene ut til 60 meter fra senterrekken sideveis, og som avsluttes 60 meter i forlengelsen av ytterste innflygingslys/-ledelys.

7. Forebyggende tiltak mot «birdstrike»

Av hensyn til flysikkerheten vurderer Avinor all ny virksomhet/aktivitet rundt en lufthavn som kan tiltrekke seg fugl. Det vil ved en lufthavn være en viss risiko for kollisjon mellom fly og fugl, såkalt «birdstrike», som Avinor har som mål å redusere til et minimum. Denne faren er mest kritisk ved avganger. I forbindelse med EU-regulativ nr. 139/2014 skal Avinor som flyplassseier overvåke en 13 km sone. Kravet er at lufthavnoperatøren skal overvåke lufthavnens nærområde for endringer i risikobilde i forhold til menneskelig aktivitet og endret bruk av områder. Derav må følgende hensyn tas i det videre arbeidet: Ny infrastruktur og endringer i landarealer som kommer i berøring / ligger i nærheten av inn- og utflyging samt etablerte soner for nødprosedyrer må utformes slik at de ikke tiltrekker seg fugler for hvile, mat eller hekking.

Oppdrettsanlegg tiltrekker seg fugl. I henhold til Statens forurensningstilsyns (SFT) tidligere retningslinje TA-533 (Veiledende retningslinje for deponering av kommunalt avfall i fylling) skal ikke

avfallsplass ligge nærmere flyplass enn 7 km. Avinor mener tilsvarende krav bør gjelde for virksomheter som håndterer fisk, eksempelvis oppdrettsanlegg.

Avinor jobber ut fra at risikoen for «birdstrike» allerede starter ved ca. 2000 fot (ca. 600 meter) over lufthavnen. Med bakgrunn i dette henstiller Avinor om at det ikke legges nye akvakulturanlegg/oppdrettsanlegg, avfallshåndteringsanlegg eller søppelfyllinger/avfallsdeponier innenfor en avstand av 7 km fra Berlevåg lufthavn, jf. *EU-regulativ nr. 139/2014, ADR.OPS.B.020 Wildlife strike hazard reduction (b) og (c) med tilhørende AMC1 ADR.OPS.B.020 Wildlife strike hazard reduction – General (b) og (c) og ADR.OPS.B.075 Safeguarding of aerodromes med tilhørende AMC1 ADR.OPS.B.075 Safeguarding of aerodromes – General.*

Det er viktig at Avinor er fast høringsinstans for alle søknader om etablering av akvakultur samt kaste- og låssettingssted innenfor en avstand av 7 km fra Berlevåg lufthavn.

Avinor ber om at følgende bestemmelse tas inn i KPA:

Forebyggende tiltak mot «birdstrike» ved Berlevåg lufthavn

Det må i nye reguleringsplaner settes krav om at ny infrastruktur og endringer i landarealer som kommer i berøring / ligger i nærheten av inn- og utflyging samt etablerte soner for nødprosedyrer må utformes slik at de ikke tiltrekker seg fugler for hvile, mat eller hekking.

8. Flystøysoner

Gjeldende flystøysonekart for Berlevåg lufthavn er for perioden 2015 – 2025, beregnet av SINTEF, rapport A27821, datert 02.09.2016, i medhold av *retningslinje T-1442 om behandling av støy i arealplanlegging.*

Flystøysonekartet ble oversendt Berlevåg kommune ved brev av 07.10.2016.

Siden flystøysonene ligger innenfor rullebanens sikkerhetsområde som er regulert til lufthavn (TF) i gjeldende reguleringsplan for Berlevåg lufthavn, er det ikke nødvendig å vise dem som hensynssoner i ny KPA.

9. Avsluttende merknader

Dersom overnevnte anbefalinger, hensynssoner og bestemmelser med hjemmel i gjeldende regelverk for sivil luftfart ikke følges opp / innarbeides i KPA, vil Avinor vurdere å gjøre bruk av ytterligere tiltak i forbindelse med høring av planen.

Med vennlig hilsen

Avinor AS

Einar K Merli
Arealplanlegger
Konsept, plan og utforming

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi: Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Vedlegg 3

From: Kate Persen
Sent: Fri, 10 Sep 2021 07:59:42 +0000
To: Postmottak
Cc: Steinar Henriksen
Subject: Oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel - høring av planprogram

Viser til orientering på kommunens hjemmeside, angående oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel – **høringsfrist 13.9.21.**

Byggeråstoffer – grus, pukk og områder for deponering av rene masser

FeFo ber om at kommunen i arbeidet med ny arealdel har fokus på råstoffområder og tar med et punkt om masseuttak for minst ett område for deponering av rene masser.

Kortreiste masser har stor verdi for utvikling i en kommune. I Berlevåg kommune er det behov for masseuttak for både løsmasser og fjell (steinbrudd). I tillegg til dette må det settes av areal for deponering av rene masser. Her kan det gjerne være flere områder, da bortkjøring av masser i utbyggingsprosjekter ofte utgjør en stor kostnad.

Det er i dag ingen driftsavtaler for uttak av masser i Berlevåg kommune. Vi har søknad om deponering av store mengder masse i forbindelse med vegprosjekt, og har også gitt tillatelse til uttak av masser i forbindelse med utbygging av Raggovidde vindpark. Her planlegges ytterligere utbygging, og kommunen bør tilrettelegge for dette med tanke på sand til legging i kabelgrøfter, grus, pukk og deponiområder.

Vennlig hilsen/dearvvuođaiquin

Kate Persen

leder næring/jodiheaddji ealáhusossodat
mobiltlf. (+47) 915 13 277

Servicetlf. / Bálvalustlf. 78 95 50 00
www.fefo.no

Berlevåg kommune
Att: Bjarne Mjelde
Rådhusgata 2
9980 BERLEVÅG

Berlevåg kommune - Uttalelse fra Fiskeridirektoratet - Høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel

Vi viser til deres brev datert 16.07.2021, og uttalelsesfrist 13.09.2021.

Fiskeridirektoratets rolle i planarbeid

Fiskeridirektoratet har som formål å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Samfunnsoppdraget overlapper i stor grad med FNs bærekraftsmål nummer 14 «Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling». Vi skal ivareta fiskeri- og havbruksnæringa sine interesser i planarbeid.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og arbeidsplasser basert på havets ressurser, og for forutsigbar og bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen. De nasjonale forventningene skal følges opp i kommunenes planarbeid. Forventningene ligger til grunn for Fiskeridirektoratets medvirkning i planleggingen.

Planstatus

Berlevåg kommunes gjeldende arealdel for landarealene er fra 1995. Det ble vedtatt en egen kystsonesplan i 2003, som inngår i kommuneplanens arealdel. Arealdelen er ikke rullert etter dette. Det er derfor svært positivt at Berlevåg kommune nå reviderer kommunens arealplan, inkludert sjøområdene.

Berlevåg kommune vedtok ny samfunndel av kommuneplanen i desember 2020, mens ny planstrategi ble vedtatt i juni 2021. Her heter det blant annet havneområdene i kommunen skal utvikles slik at bedrifter på sjø og land får best mulige forhold, og at kommunen skal avklare bruken av sjøarealene i kommunen.

Om planprogrammet

Det fremgår av planprogrammet at kommunen også skal delta i interkommunal kystsonesplan for Øst-Finnmark, og at det her forutsettes at et interkommunalt planutvalg skal fremme forslag til arealutnyttelsen i kystsonen. Det er en forventning om at planarbeidet for kystsonen fremmer et mer detaljert forslag til planprogram som går mer i dybden på utredningsbehovet og mulige areal- og interessekonflikter i kystsonen. Det er også positivt at kommunen deltar i dette interkommunale plansamarbeidet, og at det skal utarbeides et mer detaljert planprogram for sjøområdene.

Opplegg for medvirkning:

Det er viktig med medvirkning også fra aktørene i sjømatnæringene. Sjømatinteressene kan bidra med innspill til kunnskapsgrunnlaget og forslag til arealdisponeringer, og bør bli aktivt involvert i planarbeidet. Dette drøftes også i planprogrammet, men det kommer ikke helt klart fram hvordan denne gruppen interessenter skal involveres i arbeidet. Vi anbefaler at det gis tilstrekkelig rom for slik medvirkning. Et godt samarbeid med alle de berørte interessene i sjøområdene forebygger arealkonflikter, gir planer legitimitet og kan sikre at det blir mindre behov for dispensasjoner fra planene.

Fiskeri- og akvakulturinteresser i kommunen

Fiskeridirektoratets kartløsning [Yggdrasil](#) inneholder data om bl.a. kystnært fiskeri, akvakulturlokalteter og marint miljø. Vi oppfordrer kommunen til å bruke kartverktøyet aktivt i planleggingen av sjøarealene. Kartvisningen «Plan og sjøareal» er tilpasset arealplanlegging. Datasett kan også lastes ned fra nettstedet.

Mange av våre registreringer av kystnære fiskeridata i Berlevåg skriver seg fra 2006 (fiskefelt og gyteområder). Kartlaget «Fiskeredskaper – faststående bruk» er nyttig i denne sammenhengen. Her vises oversikt over liner, garn, notredskaper og teiner som har vært satt i området. Dette datasettet strekker seg tilbake til 2014, og oppdateres fortløpende. Ved behov kan vi bidra med sporingsdata for fiskefartøy. Her har vi nyere data.

Fiskeriinteresser

Fiskeri bør være utredningstema ved all planlegging for andre formål i sjø, slik det også er listet opp i planprogrammet. Det er registrert 33 fiskefartøy i kommunen. 51 personer har fiske som hovedyrke, fire som biyrke. Kongsfjord, Berlevåg og Gulgefjorden har status som fiskerihavner, og de to førstnevnte har fiskemottak. Berlevåg er en viktig fiskerikommune, som også omfatter områder som er av nasjonal betydning for fiskeriinteressene. Vi vil derfor oppfordre kommunen til å bruke arealplanprosessen til å sette ambisiøse mål for utviklingen i fiskeriene, og understreker spesielt behovet for å ta vare på viktige fiskeområder.

Fiske er et eget underformål under hovedformålet «Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone» som kan brukes i kommuneplaner (jf. pbl § 11-7 nr. 6). En viktig oppgave i planleggingen er derfor å ta stilling til hvilke fiskeområder som bør gis prioritet i planen gjennom å vise dem med formål fiske. Områder knyttet til de viktigste fiskeplassene bør ikke åpnes for tiltak som kan bli til hinder eller ulempe for fisket.

Fiskeplasser for aktive redskap som er i regelmessig bruk av yrkesfiskere bør som hovedregel settes av til arealformål fiske, slik at denne arealbruken gis prioritet her. Områder for passive redskap kan være store i utstrekning, de kan la seg kombinere med annen arealbruk, og kan dermed oftere inngå i hovedformålet.

Samiske fiskeriinteresser

Det er viktig å huske at samiske fiskeriinteresser også skal ivaretas ved planlegging. Med samiske fiskeriinteresser mener vi tradisjonell samisk fiskeri- og fangstaktivitet etter villlevende marine ressurser i henhold til havressurslova.

Det foreligger ingen særskilte registreringer eller kartlegging av samiske fiskeriinteresser i området. Berlevåg kommune er imidlertid omfattet av deltakerloven § 21 om retten til å fiske torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskaper for merkeregistrerte fartøy under 11 meter, som er begrunnet i sjøsamiske interesser ([Kystfiskekvoten videreføres \(fiskeridir.no\)](#)).

Vi legger følgelig til grunn at det er samiske fiskeriinteresser i området, som også må ivaretas. Vi tilrår at samiske interesser inviteres til å gi innspill om bruk av sjøområdene også.

Akvakultur

Det er ikke registrert akvakulturtillatelse i Berlevåg i dag. I kystsonenplanen fra 2002 er det avsatt flerbruksområder hvor akvakultur inngår i Trollfjorden, Kongsfjorden og Gulgofjorden. Tanafjorden (inkl. Gulgofjorden) og Kongsfjorden har status som nasjonale laksefjorder. I de nasjonale laksefjordene kan det drives akvakultur, men ikke av anadrom fisk. Videre er det viktig å være oppmerksom på at akvakultur ikke kan drives der det er registrert gyteområde av samme art. Gyteområder finnes blant de registrerte ressursområdene i Yggdrasil.

Vi minner om den nasjonale forventningen om at fylkeskommunene og kommunene avsetter tilstrekkelig areal til ønsket vekst i oppdretts- og havbruksnæringen gjennom oppdaterte planer, som også ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.

Akvakulturnæringen er svært dynamisk. Teknologi, driftskonsepter og offentlige reguleringer er i stadig endring. Nye typer akvakultur er under utvikling, knyttet til både oppdrett av fiskearter og dyrkning av planter, alger og skalldyr. For tiden ser vi en økning i søknader om oppdrett av torsk, og det er forventet vekst i algedyrking også. Hvilket sjøareal som er egnet for næringen er derfor også i endring. Næringen er med dette som bakgrunn avhengig av at det blir planlagt for arealfleksibilitet. Det er derfor viktig at næringens arealbehov er utredningstema i overordnet planlegging.

Marint miljø

Det marine miljøet utgjør ressursgrunnlaget for sjømatnæringene. Det er avgjørende at kommunen som planmyndighet ivaretar hensynet til marint miljø og ressursgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget er betydelig oppdatert siden forrige plan for sjøarealene ble utarbeidet (2002). Registreringene finnes i likhet med registreringene av kystnære fiskeridata i kartverktøyet Yggdrasil.

Om innsigelse

Fiskeridirektoratet kan fremme innsigelse i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning for fiskeri og tang- og tarehøsting, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vårt saksområde. Det er opp til Fiskeridirektoratet å avgjøre om et spørsmål er av nasjonal eller vesentlig regional betydning og begrunne dette.

Om videre planprosess

Vi har følgende generelle råd og anbefalinger for det som gjelder planlegging i sjø:

- Områder med registrert fiskeriaktivitet bør få fiske i kombinasjon med andre formål eller alene. Viktige fiskeområder bør være enbruksområder for fiske. Eventuelt kan de kombineres med andre formål utenom akvakultur.
- Det er ønskelig at områder med låssettingsplasser avsettes til enbruk fiskeområder. Låssetting av fisk ekskluderer bruk av arealet for andre.
- Det er viktig at kjente registreringer av marint biologisk mangfold blir ivaretatt.
- Gyteområder er ofte de viktigste fiskeområdene og vi ber om at det unngås å legge akvakulturområder i gytefelt for torsk. Gytefelt kan avsettes som enbruk fiskeområder eller som flerbruksområder uten akvakultur. Gyteområder/ -felt kan også registreres som hensynssoner. Det er viktig å være klar over at det ikke er lov å sette bestemmelser til hensynssoner i kommuneplanens arealdel, kun retningslinjer. Hensynssoner kan overlape andre arealformål.
- HI har gjort en verdivurdering av gytefeltene de har kartlagt. De gytefeltene som er klassifisert som regionalt og nasjonalt viktige bør avsettes til fiskeri.
- Områder for akvakultur bør ikke legges i nasjonalt og regionalt viktige fiskefelt.
- Det må tas spesielt hensyn til rekefelt, da akvakulturinstallasjoner inklusiv forankringer i rekefelt er ekskluderende for rekefiske.
- Områder som egner seg for akvakultur kan avsettes til akvakulturformål. Det er viktig at det avsettes tilstrekkelig areal for akvakultur. Dersom akvakulturområdene er for små kan det føre til flere dispensasjonssøknader.
- Kommunen må også vurdere behov og muligheter for utvidelse av eksisterende A-områder.
- Vi anbefaler at det avsettes areal for akvakultur som enbruksområder. Dette vil gi forutsigbarhet for næringen, på samme måte som enbruks fiskeområder gir forutsigbarhet for fiskeriinteressene.
- Kommunen må vurdere om arealer til fortøyninger for akvakulturinstallasjoner skal inngå i områder for akvakultur, eller om områdene skal deles opp i akvakultur overflate og akvakultur vannsøyle. Dette kan det settes bestemmelser til.
- I retningslinjene for akvakulturområder i planen bør behovet for avbøtende tiltak ovenfor lokale fiskeriinteresser framkomme. Avbøtende tiltak kan typisk være justeringer av anleggenes utforming og plassering innenfor området, med hensyn både til anlegg i overflaten og ankerplasseringer.
- Vi ser at det er ønske fra mange aktører om å dumpe overskuddsmasser fra tiltak (for eksempel mudring, veibygging, sprengning etc.) i sjø. Dersom dette skal foregå er det ønskelig at man avsetter eget areal til dette.

Fiskeridirektoratet ber om at innspillene ovenfor blir tatt hensyn til i det videre planarbeidet. Ved videre kontakt i saken, vær vennlig å vise til vårt saksnr. 21/10722 og benytte e-post-adressen postmottak@fiskeridir.no.

Med hilsen

Tom Hansen
konstituert seksjonssjef

Ann-Magnhild Solås
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:
Berlevåg kommune

Rådhusgata 2

9980 BERLEVÅG

BERLEVÅG KOMMUNE
Torget 4
9980 BERLEVÅG

Vår dato: 28.09.2021
Vår ref.: 202112427-3
Arkiv: 323
Deres dato: 16.07.2021
Deres ref.: 21/00495

Saksbehandler:
Anita Andreassen
22959612/anana@nve.no

NVEs innspill - Varsel om oppstart og høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel - Berlevåg kommune

Vi viser til brev datert 16.07.2021. Saken gjelder varsel om oppstart av planarbeid og høring av planprogram for kommuneplanens arealdel. Formålet med planarbeidet er å revidere gjeldende arealdel fra 1995. Vi beklager sein tilbakemelding. Det er avklart med kommunens saksbehandler at vårt innspill kommer etter høringsfristen.

Om NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVEs innspill

Vårt innspill omhandler både planprogrammet og arealdelen.

Overordna planverk

Gjeldende arealdel er fra 1995, mens samfunnsdelen er fra desember 2020 og inkluderer arealstrategier for kommunen. Samfunnsdelen har nedfelt gode arealstrategier med konkrete føringer for arealbruk, og er derfor et godt utgangspunkt for vurdering av nye utbyggingsområder og innspill i forbindelse med arbeidet med arealdelen.

I planprogrammet beskrives at det er ønskelig å innlemme kystzoneplanen i arealdelen. Berlevåg kommunestyre vedtok i desember 2020 å slutte seg til deltakelse i et interkommunalt planarbeid om kystzoneplan for Øst-Finnmark, men oppstart av dette prosjektet er forsinket. Utredningsbehovet for kystsonen er derfor ikke klarlagt, og dermed ikke tema i tilsendte planprogram. NVE ber om å bli involvert i kystzoneplanarbeidet når dette arbeidet starter.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Naturfarer

Arealplanlegging som tar hensyn til flom- og skredfare er et av de viktigste virkemidlene kommunen har for å forebygge tap og skader fra flom- og skredhendelser, både i dagens og i et fremtidig klima.

NVE er ikke kjent med at Berlevåg kommune har store utfordringer i forhold til flom, erosjon og skredfare, men disse naturfarene skal likevel vurderes for alle nye byggeområder der slike farer kan være aktuelle.

NVE anbefaler at arealer som kan være utsatt for flom, erosjon eller skred, uavhengig av arealbruk, avmerkes på plankartet som hensynssoner, jf. plan- og bygningsloven § 11-8. Et minimumskrav er at hensynssone for flom- og skredfare vises for eksisterende byggeområder og områder der det planlegges ny utbygging. Vi viser i den forbindelse til [NVEs retningslinjer 2/2011 - Flaum- og skredfare i arealplanar](#). Kartlagte faresoner skal uansett avsettes som hensynssoner.

Flom og skred er naturlige prosesser. På generelt grunnlag anbefaler NVE en arealbruk som styrer utbygging bort fra slike farer. Kommuneplanens arealdel bør bidra til forutsigbarhet og i størst mulig grad avklare hvorvidt det er mulig å realisere ønsket utbygging, jf. sikkerhetskrav i [TEK17](#) (Byggteknisk forskrift). I de tilfeller hvor faresoner er kjent i områder som åpnes for utbygging, gjengis disse i planen som hensynssone med krav om sikring for utbygging. I de tilfeller faresoneavgrensing ikke foreligger, må det stilles krav om dokumentasjon av tilstrekkelig sikkerhet, i henhold til TEK17, på siste plannivå. NVE synes det er positivt at det i planprogrammet beskrives at det vil stilles krav om detaljreguleringsplan, eventuelt med konsekvensutredning, for nye byggetiltak. Dersom kommuneplanen angir nye byggeområder uten krav om reguleringsplan, må kartlegging og oppfølging av risiko- og sårbarhetsforhold tilsvare reguleringsplannivået, jf. [rundskriv H5-18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#).

Skredfare

I henhold til [NVE Atlas](#) berøres deler av kommunens arealer langs kysten av aktsomhetsområder for skred (snøskred, steinsred og jord- og flomskred). Men det er få områder med bebyggelse som er skredutsatt.

NVE synes det er positivt at det i planprogrammet er beskrevet at skred er et av utredningstemaene i forbindelse med ROS/KU for alle nye byggeområder. Planbestemmelsene må sikre at tilstrekkelig sikkerhet mot skredfare, i henhold til TEK17, ivaretas på siste plannivå.

Fare for kvikkleireskred

I henhold til [NVE Atlas](#) ligger store deler av eksisterende bebyggelse i Båtsfjord kommune under marin grense, mens [NGUs](#) løsmassekart viser at det er forholdsvis få områder med marine avsetninger. NVE er ikke kjent med at det er påvist områder med kvikkleire i kommunen.

NVE synes det er positivt at det i planprogrammet er beskrevet at marin leire og maringeologi er utredningstemaer i forbindelse med ROS/KU for alle nye byggeområder. Planbestemmelsene må sikre at tilstrekkelig sikkerhet mot kvikkleireskredfare, i henhold til sikkerhetskravene i TEK17, ivaretas på siste plannivå.

Flom og erosjon

I henhold [NVE Atlas](#) berøres noe eksisterende bebyggelse av aktsomhetsområde for flom, blant annet området langs Storelva, Aktsomhetskart for flom i [NVE Atlas](#) er et godt utgangspunkt for å få kjennskap til potensiell flomfare for områder hvor kommuneplanen åpner for ny bebyggelse.

Vi kan ikke se at det i planprogrammet er beskrevet at flom er nevnt som utredningstema i forbindelse med ROS/KU for nye byggeområder, og ber om at dette tas med som eget utredningstema på lik linje med fare for skred og kvikkleireskred. Planbestemmelsene må sikre at tilstrekkelig sikkerhet mot flom, i henhold til sikkerhetskravene i TEK17, ivaretas på siste plannivå.

Klimaendringer og overvann

NVE synes det er positivt at problemstillingen «Hvordan kan vi forberede oss på klimaendringer. Hvilke trusler, og hvilke muligheter gir fremtidens klima oss?» er trukket frem som et viktig avklaringstema i den videre planprosessen.

På [Norsk Klimaservicesenter](#) finnes klimaprofil for Finnmark. NVE anbefaler kommunen å sette seg inn i de ulike anbefalingene. Regjeringen forventer både i [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023](#) og [Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning - regjeringen.no](#) at kommunene legger de høye utslippsalternativene fra nasjonale klimautredninger til grunn for sin arealplanlegging. Hovedformålet med de nasjonale forventningene og statlige retningslinjene er å fastslå at klimatilpasning (og FNs bærekraftsmål) skal være premissgivende for kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven. NVE forventer derfor at kommuneplanen benyttes som et sentralt redskap for å unngå å bygge seg inn i klima- og naturfareproblemer.

Transformasjon av naturområder til for eksempel bolig- og hytteområder, samferdselsområder, næringsformål, alpinanlegg osv. bidrar til fortetting, økt andel med harde flater og endrer avrenningen. Dette vil kunne gi økte og mer spissete flommer i vassdragene og oversvømmelser (overvann) i byggeområdene. Det er derfor viktig allerede på overordnet plannivå, og i tidlig planfase, å ha en høy bevissthet rundt hvilke arealer som er best egnet til innfiltrering og fordrøyning av vann, hvilke arealer som kan sikre trygg bortledning av vann og hvilke arealer som er best egnet til å bygge på. Ved vurderingen av nye utbyggingsområder i kommuneplanen må dette vurderes.

Vassdrag

Alle vassdrag med årssikker vannføring bør merkes tydelig i plankartet. En forutsetning for at vassdrag blir tatt hensyn til er at de er gjort kjent/avmerket.

Det må også tas hensyn til varig vernede vassdrag i kommunen. Vi minner om at forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag skal legges til grunn for arealforvaltningen langs vernede vassdrag. Oversikt over vernede vassdrag i regionen finnes her: [Troms og Finnmark - NVE](#). I Berlevåg kommune finnes ett verna vassdrag Trollfjordelva (verneplan IV, 1993). Det bør avsettes et forbud mot tiltak nærmere enn 100 meter målt i horisontalplanet fra strandlinjen til verna vassdrag. Der langsgående offentlig veg ligger nærmere vassdraget enn 100 meter, kan kommunen vurdere at veien kan gjelde som restriksjonsområde. Dette kan være en fornuftig praksis for å unngå fremtidige dispensasjoner.

Vassdrags- og energianlegg

Sentral- og regionalnettanlegg, transformatorstasjoner og andre større kraftledninger som krever konsesjon etter energiloven er unntatt fra plan- og bygningsloven, jf. § 1-3. Det kan derfor gis konsesjon og bygges slike anlegg uavhengig av planstatus. Eksisterende og vedtatte høyspentlinjer skal imidlertid framgå av plankartet som hensynssoner (pbl § 11-8 d, hensynssone H740) i plankartet. Kommunen bør også ta hensyn til eventuelle planlagte nye kraftledninger eller oppgradering av eksisterende kraftledninger i området.

Mindre kraftledningsanlegg innenfor områdekonsesjonene, faller innenfor virkeområdet til pbl og kan avmerkes i plankartet som teknisk infrastruktur etter pbl §11-7 nr. 2.

Raggovidda vindkraftverk og Kongsfjord I vannkraftverk ligger i kommunen. Reguleringsmagasin (Gednjevann, Lille Buevann og Store Buevann) bør markeres i plankartet som hensynssone/område som er båndlagt etter vassdragslovgivningen (uten tidsavgrensing), med formål *Reguleringsmagasin* (pbl § 11-8 d). Anlegg for produksjon av energi bør avmerkes som område for *Bebyggelse og anlegg*. Data om vassdrags- og energianlegg er tilgjengelig på [NVE Atlas](#).

Energibruk

Det er viktig at kommunen er pådriver for å legge til rette for alternative energiløsninger som over tid kan redusere energiforbruket og dermed energikostnadene. Kommunen har en viktig rolle i å se slike muligheter der de finnes i de ulike planprosessene. Vi kan ikke se at dette er nevnt i plandokumentene og ber om at det ivaretas.

Kystsonerplan/akvakulturanlegg

I planprogrammet beskrives at det er ønskelig å innlemme kystsonerplanen i arealdelen, noe NVE mener er fornuftig. Men oppstart av interkommunal kystsonerplan er forsøkt, og utredningstemaer for kystsonen er dermed ikke med i dette planprogrammet.

Vi gjør oppmerksom på at skredfare, grunnforhold og energianlegg er temaer som må vurderes i forbindelse med kystsonerplanleggingen. Vi kan blant annet nevne at i noen tilfeller kan strømforsyning via kabel til installasjoner i sjø utløse konsesjonsplikt etter bestemmelsene i energiloven. For mer informasjon viser vi til NVEs nettsider for [søknader om konsesjon](#) for elektrifisering av oppdrettsanlegg.

Generelle råd

For å få en fullstendig oversikt over hvordan dere kan ta hensyn til våre tema i reguleringsplanen anbefaler vi dere å bruke våre [internettsider for arealplanlegging](#). Her er informasjonen og veiledningen lagt opp etter plannivå. Vi vil særlig vise til [Kartbasert veileder for kommuneplaner](#). Veilederen, som er under utvikling, leder dere gjennom alle våre fagområder, og gir dere verktøy og innspill til planarbeidet. Kommunen har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

NVEs oppfølging av planarbeidet

Vi ber om å få tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen våre saksområder må være vedlagt planen. Vi ber om at plandokumenter blir sendt elektronisk til NVE.

Vi synes det er positivt at Berlevåg kommune legger opp til bred medvirkning og løpende dialog med statlige sektormyndigheter. Regionalt planforum er godt egnet til dette, og vi synes derfor det er positivt at kommunen ønsker å presentere planen i planforum en til to ganger i løpet av planprosessen. Dersom det er ønskelig stiller vi gjerne på møte (digitalt) med kommunen for avklaringer innen våre saksområder. Et slikt møte kan med fordel samordnes med Båtsfjord kommune som er i gang med samme planprosess.

Oppsummering

Vi mener planprogrammet synliggjør de utfordringene kommunen står ovenfor, og er tydelig på hvor hovedfokuset bør ligge og hvilke utredningstemaer det skal jobbes videre med.

NVE mener våre saksområder er godt ivaretatt i planprogrammet, men ber om at temaet flømfare tas med som eget utredningstema i forbindelse med ROS/KU for nye byggeområder.

Vi ber om å bli involvert i arbeidet med kystsoneplanen når den tid kommer.

Dersom dere har behov for avklaringer, råd og veiledning er det bare å ta kontakt. NVE ønsker lykke til med det videre planarbeidet og ser frem til å følge planprosessen!

Med hilsen

Øyvind Leirset
seksjonssjef

Anita Andreassen
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNE

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Vår dato:

07.09.2021

Vår ref:

2021/7309

Deres dato:

16.07.21

Deres ref:

21/00495-1

Berlevåg kommune
Torget 4
9980 BERLEVÅG

Saksbehandler, innvalgstelefon

Oddvar Brenna, 77642174

Kommuneplanens arealdel for Berlevåg kommune varsel om oppstart og høring av planprogram - Statsforvalterens innspill.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark viser til nevnte varsel med høringsfrist den 13.09.21.

VARSEL OM OPPSTART.

Statsforvalteren har ingen merknader til varsel om oppstart. Ut fra adresselisten ser vi at alle relevante regionale statsetater er varslet og gitt anledning til å komme med innspill. Tilsvarende er også lokale lag, foreninger, næringsliv mm også varslet og har dermed anledning til å komme med innspill.

Statsforvalteren oppfordrer alltid kommunene til å lage en samlet plan for kommunens sjø- og landareal når kommuneplanens arealdel skal revideres. Sjø- og landareal må ses i sammenheng for å kartlegge mulige interessekonflikter og sikre at arealer gis et tydelig formål med bestemmelser gjennom medvirkning og interesseavklaringer. Vi erfarer at det på sikt vil gi mer forutsigbare vilkår for ulike interesser. Det er derfor et godt grep å lage en samlet plan for hele kommunens areal.

PLANPROGRAMMET

Kommunen har laget et planprogram som gir sektormyndigheter, organisasjoner og private et godt grunnlag for å ivareta egne interesser. Planprogrammet adresserer de utfordringer som Statsforvalteren forventer at Berlevåg kommune må ta stilling til for å utvikle kommunen framover.

Det er satt opp momenter/utfordringer i arealplanen som må koordineres med kommuneplanens samfunnsdel. Det er viktig med tydelige koblinger mellom samfunnsdelen og arealdelen for å sikre et koordinert styringsverktøy for en målrettet utvikling av Berlevåg kommune. Kommunen bør også se på koblinger mellom kommuneplanen og økonomiplaner og slik sett lage et helhetlig plansystem hvor mål og virkemidler koordineres.

Statsforvalteren kan slutte seg til planprogrammet og vil gi noen kommentarer og generelle faglige innspill til det videre arbeidet med planen. Det er vanskelig for oss å vurdere hvilke fagområder kommunen har et ekstra behov for nærmere informasjon og veiledning om, eller foreta en vekting mellom tema vi gir innspill til. Vi har derfor kort informert om fagområder vi mener kan ha relevans, i varierende grad, for det videre arbeidet. Det blir opp til kommunen, som planmyndighet, å omsette

innspillene der det er relevant. På dette stadiet i planprosessen, er planprogrammet for lite konkret til å gi mer målrettede og konkrete innspill.

Planprogrammet skal legges til grunn for utarbeidelse av konsekvensutredning. For berørte myndigheter skal planprogrammet danne grunnlag for vurderingen av om tiltaket kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale interesser, jf. plan- og bygningsloven § 4.1 tredje ledd og § 15 andre ledd i forskrift om konsekvensutredninger. Planprogrammet bør derfor kort redegjøre for forholdet mellom varslet planarbeid med konsekvensutredning og nasjonale miljømål.

Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet er beskrevet i Klima- og miljødepartementets Rundskriv T-2/16 - revidert februar 2021. *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis.*

Faglige innspill.

FNs bærekraftsmål

I det foreliggende utkast til planprogram har kommunen satt fokus på FN`s bærekraftsmål. I det videre arbeidet er det viktig at kommunen tar utgangspunkt i bærekraftsmålene og tilpasser sine planer i samsvar med målene. Flere mål er aktuelle for kommunen for eksempel nr. 11 for å ivareta en utvikling av kommunen til et bærekraftig samfunn og videre nr. 14 og 15 for å ivareta et ressursvern med vekt på blant annet miljøhensyn og naturmangfold.

Kunnskapsgrunnlaget/KU

I arbeidet med konsekvensutredninger er det viktig å ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap og supplere med ny kartlegging der det er mangler i kunnskapsgrunnlaget. Det sentrale er å få på plass beslutningsrelevant kunnskap som grunnlag for utbyggingsmønsteret.

I veileder T-1493 Konsekvensutredninger - Kommuneplanens arealdel, heter det på side 11:

«For å sikre åpenhet om utredningene, skal planprogrammet alltid angi hvordan eksisterende kunnskap skal benyttes i konsekvensutredningen for de miljø- og samfunnstema som anses som er aktuelle. Kilder til og kvaliteten på datagrunnlaget bør kommenteres».

Kildehenvisning er alltid sentral for sektormyndigheter og må angis for alle sektorområder som konsekvensutredes, herunder landbruk, reindrift, miljø, sikker byggegrunn mfl. Dette er et viktig forhold for at sektormyndigheter kan følge kommunens utredning og konklusjoner i høringsfasen av planen.

Det må komme frem av planprogrammet at regjeringen forventer at kommunene skal identifisere og ta hensyn til viktig naturmangfold i sin arealplanlegging.

Statsforvalteren vil spesielt peke på kommunens vurdering av de samlede konsekvensene for den framtidige arealbruken. Dette er et viktig kapittel dersom det oppstår en konfrontasjon mellom en sektorinteresse og kommunens ønsker for arealbruk. Det vil være viktig å belegge hvorfor en sektorinteresse eventuelt skal vike til fordel for andre samfunnsinteresser av større vekt. Det kommunale selvstyret skal vektlegges, men samtidig må konklusjonene bygge på kunnskap om faktiske forhold.

Manglende utredninger av en sektorinteresse kan lede til en innsigelse, slik at det er viktig at kommunen utarbeider en god KU med klare utredninger, kildehenvisninger og konklusjoner.

Anadrom laksefisk.

Mulige effekter på bestander av anadrom laksefisk bør være med i planarbeidets konsekvensutredning under eget tema. For mer kunnskap om anadrome laksevasdrag og bestander bør en bruke *Vitenskapelig råd for lakseforvaltning og Lakseregisteret*.

Eksisterende modeller for spredning av lakselus for sjøarealer bør brukes i kystsoneplanene for å vurdere smittepress fra oppdrett av laks på villaks, sjøørret og sjørøye. Akvaplan-NIVA har utviklet en kartløsning med spredningssimulering. Kartlagte bunnforhold kan si noe om hvor vi kan forvente at sjøørret oppholder seg under beitevandring. Ålegressenger kan forekomme inne i fjordene i Finnmark og en kartlegging av bunnforhold vil avdekke slike enger. Noe informasjon om marine naturtyper finnes i Miljødirektoratets Naturbase.

Ved en rømmingshendelse fra et akvakulturanlegg, kan påvirkningen fra rømt oppdrettslaks spre seg over store områder. Undersøkelser viser at en høy andel av rømt oppdrettslaks vil søke tilbake til ferskvannskilder i området de rømte fra som smolt, men mange vandrer likevel opp i elver spredd over et område på flere hundre kilometer (Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2019).

En rapport fra NINA (rapport 1461) viser til eksempler med utsetting av oppdrettssmolt i utløpet av Imsa der de fleste (75 %) av feilvandrende fisk dukket opp i elver som lå mindre enn 60 km fra Imsa (Jonsson mfl., 2003). Det går videre fram i rapporten at dersom oppdrettslaks rømmer på et tidlig stadium og oppfører seg omtrent som disse, kan en forvente at de fleste vil vandre inn til elver innenfor 60 km radius fra stedet de rømte fra.

Med dette som utgangspunkt, vil Statsforvalteren anbefale at det innledningsvis tas utgangspunkt i en avstand på 60 km fra en planlagt akvakulturlokalitet til vassdrag med bestand av anadrom fisk. Videre at det tas utgangspunkt i dette avstandskravet i arbeidet med konsekvensutredningen.

Marine naturtyper og akvakulturanlegg /Arealer for akvakultur

Ut fra Miljødirektoratets Naturbase ser det ut som om kommunen har et relativt godt kunnskapsgrunnlag for en del marine naturtypene som fins i grunnere farvann, for eksempel skjellsand og tareskoger. Alle disse naturtypene er viktig for å kunne opprettholde et produktivt og friskt marint økosystem.

Skjellsand: Skjellsand er en naturtype som fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. Større krepsdyr kan bruke skjellsandbanker til parringsplasser og ved skallskifte.

Stortareskoger: Naturtypen stortareskog dannes av stortare (*Laminaria hyperborea*), som er en stor brunalge. Stortaren kan bli opptil 3 meter høy og trives best der det er moderat til mye bølger. Den vokser på hardbunn fra én meters dyp og ned til 30-40 meter. Tareskogen skaper et tredimensjonalt levested for en mengde andre organismer og utgjør viktige oppvekst- og beiteområder for mange fiskearter, og et viktig matfat for sjøfugl.

Det er store mangler i kunnskapsgrunnlaget om marint naturmangfold som fins på større dyp. Særlig gjelder dette naturtyper som fins på dypere vann, for eksempel svampeskoger, korallskoger, korallrev, sjøtrær etc. Også ruglbunn som fins i grunnere farvann er også mangelfullt registrert. I vårt

arbeid med å utrede marint vern i Andfjorden, i tett samarbeid med Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratets regionkontor, fikk vi lokale fiskere og fiskarlag til å vise hvor de mente at det fantes koraller og annen dypvannsfauna. Fiskere sitter på betydelig kompetanse om marint naturmangfold som vil kunne være til stor nytte for arealplanlegging i kystsonen.

Informasjon om for eksempel koraller og svamper er av stor betydning da de ansees å ha vesentlige økosystemfunksjoner. Samtidig er de svært følsomme for organisk påvirkning. Havforskningsinstituttet har påvist at koraller kan bli negativt påvirket 1-2 km fra et akvakulturanlegg. Pr. dato vet vi fortsatt lite når det gjelder akvakulturvirksomheter sin påvirkning på marin hardbunnsfauna. Det er viktig at kommunen bruker disse dataene når dere skal vurdere behov og ønsker for nye lokaliteter til akvakultur. Vi vil tro at dataene også må vurderes i sammenheng med informasjon som dere får via fiskeriforvaltningen og lokale fiskere. Havforskningsinstituttet (Hi) har utarbeidet en kunnskapsstatus n\med hensyn på effekter av utslipp fra akvakultur på spesielle marine naturtyper, rødlista habitat og arter som vi tror kan være nyttig for dere.

Statsforvalteren anmoder at kommunen gjennom planarbeidet setter av marine naturområder for å sikre viktige økosystemfunksjoner i planområdet. Dette gjelder områder i og rundt eksisterende naturvernområder eller viktige lokaliteter med marine naturtyper som ikke er vernet, for eksempel tareskoger. Gjennom hensynssoner og bestemmelsesområder kan kommunene ta vare på marine naturtyper med viktige økologisk funksjon.

Areal til eventuelle nye anlegg må ha en størrelse som harmonerer med lokalitetsstørrelser som næringen vil etterspørre i årene som kommer. Mange av de eksisterende områdene kan være for små allerede i dag. Også krav til eksempelvis strømforhold og topografi har endret seg i takt med utviklingen mot stadig større anlegg, og det vil være fornuftig å gjennomgå alle områder avsatt til akvakultur i gjeldende plan, og vurdere omdisponering av de arealene som ikke lenger er attraktive for oppdrettsnæringen.

Fangstbasert akvakulturanlegg innebærer blant annet fôring av fisk med dertil utslipp. Utslippenes sammensetning, størrelse og spredning, havområdets dybde og topografi, strøm og fortykningsevne, undersjøisk geologi, samt sammensetning av det undersjøiske naturtyper og arter er viktige faktorer når en vurderer områdets virkninger på undersjøisk naturmangfold. Havforskningsinstituttet har påvist at akvakulturvirksomhet kan ha svært negative konsekvenser på enkelte undersjøiske naturtyper og arter. Særlig hardbunns-fauna som f.eks. korallrev, korallskog, svampsamfunn og så videre kan bli særlig hardt rammet og da i store avstander (1-2 km) fra et akvakulturanlegg.

Berlevåg kommune bør innlede en dialog med nabokommuner for å avklare omfang og lokalisering av akvakultur også over kommunegrenser. Vi erfarer at regionale planer som omfatter flere kommuner og dermed et større areal, gir bedre vilkår for næringen selv, men også for andre berørte interesser, for eksempel fiskerier, sikring av anadrome vassdrag, verneområder, farleder mm. Arealer for akvakultur bør konkretiseres og avsettes i plankartet som spesifikke områder for akvakultur, jf. pbl § 11-7 nr. 6, underformål akvakultur.

Sensitive arter

Endret arealbruk og de virkningene det vil kunne ha for sensitive arter må konsekvensutredes under eget tema, som er unntatt offentligheten, jf. Miljødirektoratets veileder M-606/2016.

Nasjonalt laksevasdrag og nasjonal laksefjord

Kongsfjordelva har status som nasjonalt laksevasdrag. Beskyttelsesregime i nasjonale laksevasdrag kommer frem av St.prp. nr. 32 (2006-2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksefjorder.

Kongsfjorden og Tanafjorden har status som nasjonale laksefjorder. Statsforvalteren anbefaler at det vises til «Forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevasdrag og nasjonale laksefjorder» på egnet sted i planbeskrivelsen.

Vannmiljøet.

Vannforskriften gir rammer for vannforvaltningen i Norge. Vannmiljøet skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Ved inngrep i vann er dokumentasjon og vurdering av tiltaket etter vannforskriften § 12 en sentral del av kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8. Før ny aktivitet eller nye inngrep kan tillates, må effektene av tiltaket vurderes, bl.a. om det vil gi endret miljøtilstand i den berørte vannforekomsten(e).

Kunnskapsgrunnlaget for miljøtilstanden i vann framgår av databasen vann-nett. Klassifiseringen av miljøtilstanden i databasen gir grunnlaget for vurderingene etter § 12. For nærmere veiledning til bruk av vannforskriftens § 12 viser vi til brev fra KLD datert 23. februar 2015 (tilgjengelig på vannportalen.no).

Dersom kommuneplanens arealdel legger rammer for inngrep og aktiviteter i økosystemer i vann som kan påvirke miljøtilstanden, må dette konsekvensutredes.

Naturmangfold - arter

Det er stor sannsynlighet for at det i Måsøy kommune er hekke/ynglelokaliteter for en eller flere arter som er kategorisert som «sensitiv» i Miljødirektoratets veileder M-606/2016. Stedfestet informasjon om arten er dermed unntatt offentligheten jf. offentleglova § 24. Vi ber om at saksbehandler for planarbeidet tar kontakt med Fylkesmannens miljøavdeling for signering av taushetsklæring. Eventuelle lokaliteter vil bli nærmere omtalt i et eget notat unntatt offentligheten. Denne oversendes saksbehandleren når signert taushetsklæring har kommet oss i hende.

Vannskuter

Kommunen bør vurdere et forbud mot bruk av vannskuter og innføre redusert fart for fritidsbåter i områder som er viktige for naturmangfold. Vi anmoder at alle verneområder der formålet er å beskytte fugle-/dyreliv, og bruk av vannskuter ikke er forbudt gjennom verneforskriften, settes av som forbudssoner for bruk av vannskuter med nødvendig buffersoner rundt. De fleste verneområdene har ikke slikt forbud gjennom verneforskriften. Statsforvalteren kan kontaktes for å redegjøre nærmere for hvilke områder dette er aktuelt.

Områder som ikke er vernet, men som har viktige leveområder for sjøfugl, sel og trua arter på land, f.eks. hekkelokaliteter for havørn, må også vurderes å settes av som forbudssoner for vannskuter.

Marint naturmangfold

Det er store mangler i kunnskapsgrunnlaget om marint naturmangfold. Lokale fiskere og fiskarlag sitter på betydelig kompetanse om marint naturmangfold som vil kunne være til stor nytte for arealplanlegging i kystsonen. Vi vil anbefale at viktige tang- og tarelokaliteter identifiseres, og innarbeides i plankartet. Enten som en hensynssone eller som et akvakulturområde dersom kommersiell drift er aktuell.

Sjølaksefiske

Retten til sjølaksefiske er satt i lakse- og innlandsfiskeloven §16. Alle som har grunn som går ut i sjø har enerett til fiske med faststående bundne redskaper så langt hans grunn går.

Kommunen må vurdere om sjølaksefiske skal ha betydning for eksempel omfang og lokalisering av akvakulturanlegg, hyttefelt mm.

100-metersbeltet/Vassdrag

Kommunen må i sitt arbeid med kommuneplanen vurdere å fastsette byggegrense langs vassdrag, jf. plan- og bygningslovens § 1-8 femte ledd "For områder langs vassdrag som har betydning for natur-, kulturmiljø- og friluftsinteresser skal kommunen i kommuneplanens arealdel etter § 11-11 nr.5 fastsette grense på inntil 100 meter der bestemte angitte tiltak mv. ikke skal være tillatt".

Etter § 11-11 nr 4. skal kommunen også avklare hvilke nødvendige bygninger som skal tillates til stedbunden næring kommunen i 100 meters beltet langs sjøen. Ut fra kommunens bosetting-mønster, næringsgrunnlag og ressurslokalisering, først og fremst jordbruk med dyrket mark, kan det være viktig å avklare kommunens behov og innarbeide eventuelle vilkår i en egen bestemmelse. Statsforvalteren anbefaler kommunen å kartfeste 100-meters beltet med et byggeforbud langs sjø i plankartet. Det vil gi klare vilkår for senere eventuelle utbygginger i 100-metersbeltet, jfr pbl § 1-8.

Motorferdsel – skuterløyper

Snøskuterløyper kan innarbeides som informasjon i kommuneplanens arealdel, jf. lovkrav i nasjonal forskrift § 4a, andre ledd, tredje punktum om at «*Løypene skal vises i kartet til kommuneplanens arealdel*».

Naturmangfoldloven

Vi minner om naturmangfoldlovens krav i § 7 om å synliggjøre vurderingene etter naturmangfoldlovens §§ 8 til 12 i besluttende vedtak. Kommuneplanens arealdel må bygge på en vurdering etter de miljørettslige prinsippene både for det enkelte tiltaket i planen, og for planforslaget i sin helhet. Statsforvalteren anbefaler at disse vurderingene innarbeides i planbeskrivelsen. Se mer informasjon i Klima- og miljødepartementets veileder T-1554 B *Naturmangfoldloven kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk*.

Naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper er et viktig og nyttig verktøy for å sikre at naturverdier blir ivaretatt i kommunens arealbruk. Vi anbefaler at kommunen gjør planarbeidet med arealdelen til en god prosess, som også sikrer et rikt biologisk mangfold for kommunens innbyggere. Når de miljørettslige prinsippene legges til grunn, er dere sikret at beslutninger om arealbruk tar bevisst hensyn til lokal viktig natur, og ikke er i strid med nasjonale eller regionale naturverdier. Dette kan også medføre at sluttbehandlingen av planen blir mer effektiv.

Manglende vurderinger etter naturmangfoldloven kan medføre at et eventuelt vedtak i saken kan anses som ugyldig, dersom feilen har virket bestemmende på vedtakets innhold eller hvis det fremstår som åpenbart at vurderingene og vektleggingene ikke har blitt trukket inn i vurderingen av saken. Vi vil bemerke at manglende utredninger etter naturmangfoldloven har ledet til innsigelser på grunn av manglende utredninger og på grunn av manglende prosess. Det er derfor viktig at kommunen gjør et godt arbeid med naturmangfold i den videre planprosessen.

Naturmangfoldloven formål (§ 1) er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold samt økologiske prosesser, tas vare på ved bærekraftig bruk og vern. Og videre slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Vi minner om § 24 i forskrift om konsekvensutredninger. Her heter det:

«Data som er samlet inn i arbeidet med konsekvensutredninger skal systematiseres i samsvar med standarder når slike foreligger. De systematiserte dataene skal gjøres tilgjengelige for offentlige myndigheter, slik at dataene kan legges inn i offentlige databaser. Der det er lagt til rette for dette, skal forslagsstilleren selv legge inn de innsamlede dataene i offentlige databaser.»

For naturmangfolddata finnes det databaser som er laga for å ta imot slike data: *Miljødirektoratets Naturbase og Artsdatabankens artskart.*

Tiltakshaver/kommunen skal sende naturmangfoldrapport og data i SOSI eller SHAPE-format til Statsforvalteren. Tiltakshaver/kommunen skal selv sørge for å legge inn artsdata i artskart, før utlegging av reguleringsplan med konsekvensutredning til offentlig ettersyn.

Støy

Statsforvalteren skal som statlig fagmyndighet for støy i plansaker, bl.a. sikre at nye boenheter får tilfredsstillende støyforhold som følge av planen. Statsforvalteren baserer sine vurderinger på Miljøverndepartementets *retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442)* med tilhørende veileder.

Kommunen må derfor vurdere om det er behov for å kartlegge støykilder og se om støy vil føre til restriksjoner og føringer for utbygginger av boliger. Gode bomiljøer er et viktig folkehelseiltak, og vi vil alltid etterspørre støyfaglige utredninger der det er relevant. Håndtering av støy må innarbeides i planbestemmelsene.

Dette kan for eksempel være et vilkår for eventuell boligbygging ved en flyplass eller industrivirksomhet.

Støv og lokal luftkvalitet

Planretningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanleggingen (T-1520) ble vedtatt av Miljøverndepartementet 30.5 2012. Retningslinjen gir anbefalte grenser for maksimal luftforurensning for to komponenter (svevestøv PM10 og nitrogendioksid NO2) med gul og rød sone etter samme prinsipp som for støy.

Kommunen må derfor vurdere om det er behov for å kartlegge støvkilder og se om støv vil føre til restriksjoner og føringer for utbygginger av boliger. Gode bomiljøer er et viktig folkehelseiltak, og

Statsforvalteren vil alltid etterspørre støvfaglige utredninger der det er relevant. Håndtering av støv må innarbeides i planbestemmelsene.

Barn og unge

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen har som formål å synliggjøre og styrke barn og unges interesser i all planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven samt å gi kommunene bedre grunnlag for å integrere og ivareta barn og unges interesser i sin løpende planlegging og byggesaksbehandling. Retningslinjene med tilhørende veiledning til disse, beskriver viktige nasjonale mål for barn og unges oppvekstmiljø.

Planforslaget må redegjøre for tiltakets konsekvenser for barn og unge. Kommunen håndtering av barn må innarbeides i planbestemmelsene hvor særlig vilkår for utbygging og etablering av lekearealer fastsettes. Det forventes at lokalisering og omfang av ute- og lekeområder gir trafiksikre og trygge nærmiljø for barn og unge. Trygg skolevei må også redegjøres for i planen. Det bør også sies noe om nærområdet rundt planområdet og hvordan tilgang til nærlekeplass og grendelekeplass er tenkt løst.

Universell utforming

Planbeskrivelsen må redegjøre for hvordan universell utforming er ivaretatt i kommuneplanen. Dette vil blant annet bidra til å legge til rette for god medvirkning. Beskrivelsen må også si noe om hvor og hvorfor man eventuelt ikke får til universell utforming. Her kommer vurdering av eventuelle avbøtende tiltak inn.

I bestemmelsene til kommuneplans arealdel kan det innarbeides vilkår om at det må utarbeides en kotesatt uteromsplan for lekearealer som viser hvordan fremkommelighet og orienterbarhet er løst i planforslaget. Uteromsplanen bør minimum vise avstand og fremkommelighet til: parkering (HC), inngangsparti, trinnfri adkomst, avfallshåndtering, sykkelparkering, fremkommelighet til alle aktivitetsarealene

Boligpolitiske og boligsosiale hensyn

I *Nasjonale forventninger* står det at kommunen tar:

Boligsosiale hensyn i areal og samfunnsplanlegging gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter.

Kommunen legger til rette for leie-til-eie løsninger for vanskeligstilte i boligmarkedet.

Kommunen planlegger for et tilbud av tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Statsforvalteren ser at Planprogrammet i liten grad adresserer boligsosiale utfordringer som en del av arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Å ivareta boligsosiale utfordringer i et kunnskapsbasert planarbeid, betyr å sette sosial bærekraft som premiss for boligbygging og områdeutvikling. Måsøy kommune må sikre at det gis et variert tilbud av egnede boliger for ulike målgrupper, og bør vurdere hvordan dette kan innpasses i kommunens framtidige bosettingsmønster.

Sikker byggegrunn

Fylkesmannen ønsker å understreke viktigheten av å avklare sikker byggegrunn i en tidlig fase, og viser til departementets rundskriv *H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling* som blant annet sier at reell fare for sikker byggegrunn skal være utredet på siste plannivå og ikke forskyves til byggesak. Dette gjelder faremomenter som snøskred og steinsprang, som jord- og flomskred, samt stabile grunnforhold. Manglende vurderinger på temaet sikker byggegrunn kan utløse innsigelse.

Detaljert utredning av sikker byggegrunn kan gjøres i samband med utarbeidelse av en reguleringsplan, men må avklares på aktsomhetsnivå i kommuneplanens arealdel. Dersom det ikke skal utarbeides en reguleringsplan for et byggeområde, må krav til sikker byggegrunn avklares mer detaljert gjennom arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Havnivåstigning er også et tema som må tas hensyn til ved utforming av bestemmelser om sikker byggegrunn. Det utarbeides klimaprofiler for alle kommuner som angir havnivåstigning og som må danne grunnlag og utgangspunkt for vilkår i planbestemmelsene.

Klimagassutslipp

Norge har forpliktet seg til å redusere de nasjonale klimagassutslippene med 50-55% innen 2030, for at vi skal nå målet om et lavutslippssamfunn i 2050. Dette krever en rask og omfattende omstilling i alle deler av samfunnet. Vi mener derfor at det må vurderes om kommuneplanens arealdel kan bidra til reduksjon av klimagassutslipp. Statsforvalteren mener at et mål om lavest mulig klimagassutslipp bør være et grunnleggende prinsipp i planen.

Bygg som føres opp i dag, vil fortsatt være i bruk i 2050, når Norge skal være et lavutslippssamfunn. Kommunen bør derfor vurdere om det er aktuelt å gi føringer som sikrer at boligene i planområdet blir oppført med passiv- eller plusshusstandard, og med lavest mulig utslipp av klimagasser. Det innebærer utslippsfri, eller fossilfri byggeplass, klimavennlige materialer og energieffektivitet i byggene.

Markedet har begynt å etterspørre boliger med lavest mulig klimaavtrykk. Lavutslippsbygg vil derfor være et konkurransefortrinn ved ev. framtidig salg av boligene. Det er mye nyttig informasjon om dette temaet på følgende kopling: <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/kutte-utslipp-av-klimagasser/klima-og-energitiltak/bygg-og-anlegg/energieffektive-og-klimavennlige-nybygg/hvordan-bestille-et-klimavennlig-bygg/>

Planbestemmelser

I denne fasen av planarbeidet er det vanskelig å gi kommunen konkrete innspill til bestemmelser. Dette er et område med mange mulige variasjoner og løsninger, og som oftest er mest omfattende å veilede kommunene om. Det er derfor viktig at kommunen har noe mer konkret på bordet som vi kan ta utgangspunkt i og gi konkrete innspill til.

Vi erfarer imidlertid at noen problemstillinger alltid oppstår i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Vi vil derfor formidle noen generelle erfaringer som kan være til hjelp i denne tidlige fasen av planprosessen, men våre kommentarer er ikke uttømmende for de nyansene og variantene som er mulig.

Det er viktig at de foreslåtte områdene/formålene speiler et reelt utbyggingsbehov dersom ulike sektorer må vike til fordel for kommunens ønsker. Kommunalt selvstyre skal vektlegges i vår helhetlige vurdering av planen, og da er kunnskapsbasert planlegging grunnlaget for alle vurderinger. Utredninger og begrunnelse for valg formål og bestemmelser blir derfor viktig, jfr vår kommentar til KU.

Byggeområder.

Kommunen bør nøye kartlegge hvilke behov kommunen har i dag for ulike byggeformål, herunder boligfelt, hyttefelt eller nærings/industriarealer. Kommunen bør ta utgangspunkt i gjeldene arealplan fra 1995, og se om det er områder som skal videreføres eller som skal tas ut i revisjonen. Dette er en viktig avklaring dersom ulike sektorinteresser utfordres ved lokalisering av nye områder, for eksempel hensyn til reindrift, landbruk og miljø. Det vil alltid bli reist spørsmål om hvorfor de eksisterende avsetninger er ikke tilstrekkelige for å dekke dagens behov og ikke minst hvorfor disse eventuelt ikke er realisert eller fullt ut utnyttet. Et annet spørsmål er fortetting og transformasjon av eksisterende byggeområder. Kommunen bør vurdere hvordan man kan utvikle kompakte tettsteder med gode tilbud på tjenester, for eksempel vannforsyning, vei, helsetjenester osv.

I bestemmelsene til kommuneplanens arealdel stilles det som regel krav om reguleringsplan for å bygge ut et konkret område, noe Fylkesmannen vil holde fram som en god prosess for å sikre alle interesser og hensyn i en reguleringsplan. Flere detaljerte utredningskrav kan da utsettes til arbeidet med en reguleringsplan, f.eks sikker byggegrunn, jfr H-5/18

Statsforvalteren vil spesielt trekke fram arbeidet med å klarlegge hvilke reguleringsplaner som skal fortsette å gjelde foran kommuneplanens arealdel. Det er viktig at planbestemmelsene i en reguleringsplan som videreføres, ikke er klart i motstrid med vilkår og planbestemmelser som fastlegges i kommuneplanens arealdel. For eksempel krav til sikker byggegrunn, krav til lekearealer eller støykrav for å sikre gode livskvaliteter i boligområder. Eldre reguleringsplaner ivaretar ofte ikke slike vilkår i samsvar med dagens krav, noe som kan bli en utfordring for de krav og vilkår som må stilles i en byggesak.

Arbeid med reguleringsplaner kan være både kostbare og tidkrevende, og kommunen bør derfor vurdere om det er områder hvor en utbygging kan styres tilstrekkelig gjennom §11-10 uten å måtte lage en reguleringsplan. I medhold av denne bestemmelsen kan det utarbeides konkrete utbyggingsvilkår for å kunne gå direkte fra kommuneplanens arealdel til byggesak. Berlevåg kommune har neppe et stort utbyggingspress med behov for detaljerte reguleringsplaner, og anvendelse av § 11-10 kan være et egnet verktøy for å styre utbyggingen med et minimum av ressursbruk.

Statsforvalteren erfarer også at det er behov for å sette av tilstrekkelige arealer til næringsutvikling, og kommunen oppfordres derfor til å lokalisere og avsette områder som kan møte en framtidig satsing på industri og næringsvirksomhet. I denne sammenhengen er det viktig å kjenne til hvilke næringer som er aktuelle for videre utvikling i kommunen og om de avsatte områdene vil tilfredsstille driftsbehovet til den aktuelle aktøren/næringen som er tenkt plassert her. Arbeidsplasser er grunnleggende for bosettingsmønsteret.

I fiskevær med eldre bebyggelse vil ofte boliger ligge tett opp til kaiområder. Dette kan gi mange utfordringer ved modernisering og av anlegg med nye driftsmetoder som kan påvirke den etablerte bebyggelsen – og vica versa sette grenser for hva som kan komme av ny industri på eldre næringsarealer av hensyn til bomiljøer. Kommunen bør derfor være bevisst på hvordan boliger og industri/næring kombineres og lokaliseres.

Spredt utbygging i LNFR-sonen.

I en distriktskommune vil det være nyttig å sette av områder i LNFR-sonen i medhold av § 11-7 nr 5b). Dette betinger at kommunen har avklart omfang og lokalisering av utbyggingen gjennom å definere antall enheter og hvilke lokaliseringskriterier som gjelder ved en søknad om utbygging. I slike områder er det viktig at sektorinteresser som landbruk, friluftsliv, natur og reindrift er avklart og tatt tilstrekkelig hensyn til. KMD har kommet med en ny veileder i mai 2020 som bør benyttes: *Planlegging for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder.*

Slike områder gir også kommunen et godt grunnlag for å styre utbyggingen med begrenset ressursbruk samtidig som alle sektorinstanser på forhånd har gitt sin tilslutning. Lokalisering og omfang av slike områder må være tilpasset et reelt behov.

Hensynssoner og kjerneområder

Statsforvalteren vil oppfordre kommunen til å kartfeste landbrukets viktigste driftsarealer, *landbrukets kjerneområder*, og avsette disse som en hensynssone i den grad dette er aktuelt i Berlevåg kommune. Intensjonen er å speile kommunens syn på jordvern og samtidig sikre ressursgrunnalet for landbruksnæringen i kommunen.

Den samme prosedyren kan gjøres for reindriftsnæringen slik at reindriftens ressursgrunnlag er synliggjort og sikret. Fylkesmannen vil særlig holde fram flyttveier som svært viktig for næringen. Arealdisponeringer som fører til nedbygging eller til vesentlige ulemper for reindriften, vil bli møtt med innsigelse som utgangspunkt. Vi erfarer at det ofte er hyttefelt eller spredt hyttebygging i LNFR som kommer i konflikt med flyttleier og reindriftsnæringens arealkrav.

Nasjonale myndigheter har også oppfordret kommunene til å kartfeste viktige naturkvaliteter i en oversikt; «*kjerneområde naturmiljø*». Vi erfarer at naturhensyn ofte utfordres ved hyttebygging både i felt og ved spredt utbygging. Kartfesting av viktige naturområder vil gjøre det enklere å styre utbygginger til mindre konfliktfylte områder og unngå nedbygging av viktige naturkvaliteter.

I sum vil denne formen for «*kjerneområde kartlegging*» gi kommunen viktig informasjon som kan anvendes i løpende saksbehandling, herunder både plan- og byggesak. Det er viktig å poengtere at kartleggingen av kjerneområder for landbruk, reindrift og miljø skal omsettes i en eventuell hensynssone etter § 11-8 nr c, og det i bunnen alltid er LNFR-formålet hvor sektorlover gjelder parallelt og uavkortet. Kartfestingen klargjør en viktig sektorinteresse, men er ikke det samme som et vern eller et byggeforbud i sonen. Utbygginger styres av andre bestemmelser i pbl.

Statsforvalteren vil også oppfordre kommunen til å differensiere strandsonen og avklare hvilket syn kommunen vil innta til for eksempel hyttebygging i strandsonen.

For nærmere avklaring av planbestemmelser mv er det viktig å forholde seg til nasjonale føringer og forventninger. KMD har en svært god database om planarbeids som gir god veiledning, og Fylkesmannen vil hen vise til disse uten å drøfte erfaringer ut over de kommentarene som er gitt ovenfor.

Det sentrale er at kommunen avklarer hva det er behov for, så kan dette behovet løses på flere måter i planbestemmelsene. Statsforvalteren kan veilede om aktuelle løsninger senere i planprosessen.

Medvirkning

Statsforvalteren vil særlig trekke fram behovet for en god dialog med berørte reinbeitedistrikter i det videre arbeidet med planen. Distriktene kan gi oppdatert informasjon om dagens bruk av arealene og driftsbehov, og raskt avklare om forslag til ny arealbruk vil komme i konflikt med dagens driftsmønstre.

Hensynet til reindriftsnæringen er svært viktig å ivareta på en god måte. Næringen har en omfattende bruk av arealer i alle kommuner i Troms og Finnmark, og er en viktig premissleverandør som kommunen tidlig bør kontakte.

I Planprogrammets punkt 3, er medvirkning beskrevet og kommunen har et godt opplegg for ulike målgrupper.

Kart

Vi ber om at plankartet sendes som SOSI-fil og PDF-utskrift til Kartverket på e-post *planTRF@kartverket.no* før høring. Kartverket vil utføre en teknisk kontroll av planen og melde eventuelle rettingsbehov. Kontrollen kan skje før høring, slik at eventuelle feil og mangler er rettet opp før plankartet sendes ut på høring. Den digitale planen lagres i en regional høringsdatabase som de statlige og regionale høringsinstansene benytter i sin saksbehandling. Dette forenkler saksbehandlingen og gir raskere og bedre høringsuttalelser.

Samhandling med regionale myndigheter

Samordning

Statsforvalteren er gitt fullmakt til å samordne uttalelser fra regionale statsetater med innsigelse. På gitte vilkår kan også Statsforvalteren vurdere å avskjære en innsigelse fra en regional statsetat.

Vi erfarer at samordning av uttalelser kan være en krevende oppgave. Det er derfor viktig at kommunen er nøye med at planen sendes til alle relevante høringsinstanser når den legges ut til offentlig ettersyn og høring. Det er viktig at alle instanser får planen så tidlig som mulig i høringsfasen og kan avklare sine interesser i god tid før høringsfristens utløp.

Videre planprosess.

Statsforvalteren har ansvar for mange sentrale sektorinteresser som landbruk, reindrift og miljø mm, og erfarer at det kan være krevende for en kommune å balansere alle sektorhensyn med kommunens egne ønsker og behov. Dialog er derfor et viktig virkemiddel for å etablere en felles forståelse av kommunens behov og løsning.

Statsforvalteren stiller seg til rådighet for spørsmål og drøftinger i det videre arbeidet med planen. Drøftinger og veiledning kan omfatte både sektorinteresser med også mer generelle planfaglig veiledning, særlig knyttet til formål og bestemmelser. Plan- og bygningsloven åpner for mange kombinasjoner mellom formål og bestemmelser, så det avgjørende er hva kommunen ønsker.

Vi vil på det sterkeste holde fram at det er kommunen som er planmyndighet og kan kreve bistand og veiledning fra sektormyndigheter, jfr pbl §3-2.

Vi erfarer at kommuneplanens arealdel bør legges fram i Planforum før den legges ut til offentlig ettersyn og høring. En gjennomgang av planen mellom kommunen og sektormyndighetene gir muligheter til å justere planen for om mulig å unngå en innsigelse. Slike drøftinger kan omfatte både Planbeskrivelse med KU, Plankart med omfang og lokalisering av ulike formål, samt Planbestemmelsene.

Statsforvalteren ønsker lykke til med det videre arbeidet med planen.

Med hilsen

Hans Kristian Rønningen (e.f.)
leder Planseksjonen

Oddvar Brenna
fagkoordinator for areal

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Troms og Finnmark fylkeskommune Fylkeshuset, Postboks 701 9815 VADSØ

BERLEVÅG KOMMUNE
Torget 4
9980 BERLEVÅG

Dato: 14.09.2021
Dok.nr: 21/11005-4
Deres ref: 21/00495-1
Saksbehandler: Christina Solhaug
Joakimsen

Fylkeskommunens uttalelse til høring - oppstartsvarsel med planprogram - kommuneplanens arealdel - Berlevåg kommune

Troms og Finnmark fylkeskommune skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Ved utarbeidelse av kommuneplaner og reguleringsplaner skal fylkeskommunen ivareta interesser som berører kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet bolig-areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger, havbruksinteresser og akvakultur. Etter folkehelseloven har fylkeskommunen også et ansvar for å ivareta folkehelse i planleggingen og samfunnsutviklingen. FNs bærekraftsmål og klimaloven legges til grunn for fylkeskommunens vurdering av plansaker.

Troms og Finnmark Fylkeskommune viser til deres oversendelse, mottatt 16.07.2021, med frist 13.09.2021. Vi setter stor pris på romslige frister i forbindelse med ferieavvikling men også større planarbeid. Seksjon for areal- og samfunnsplanlegging har samordnet uttalelsen fra Troms og Finnmark fylkeskommune på vegne av våre ulike fagområder.

Overordna planverk

Gjeldende arealdel i Berlevåg er fra 1995. Samfunnsdel er fra desember 2020 og inkluderer arealstrategier for kommunen. Dere har derfor et godt utgangspunkt for arbeidet med kommuneplanens arealdel. Samfunnsdelen har nedfelt gode arealstrategier med konkrete føringer for arealbruk, og danner et godt utgangspunkt for vurdering av nye utbyggingsområder og innspill til KPAen.

Vi savner informasjon om hvordan kommunen vil vektlegge arealstrategien i vurderingen av arealbruken, både med tanke på alternative strategier for kommunens fremtidige arealbruk og hvordan eventuelle konkrete utbyggingsforslag skal behandles. Det kan som eksempel i konsekvensutredning for enkeltområder avsettes et punkt som angir hvorvidt området er i henhold til fastsatte arealstrategier.

Vi skjønner også at det er noen utfordringer mtp. samkjøring av kommuneplanprosesser for landdelen og sjødelen, men at det er ønskelig med én felles plan som resultat.

Innspill til planprogrammet

Fylkeskommunen er opptatt av lettleste og kortfattede planprogram, som tar utgangspunkt i de konkrete punktene i pbl. § 4-1: Formål med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning, alternativer som vil bli vurdert, behov for utredninger. Våre merknader til planprogramforslaget gis med utgangspunkt i dette, men syns at planprogrammet som helhet er godt gjennomarbeidet.

Formål

Planprogrammet angir bakgrunnen for arbeidet med arealdelen men beskriver ikke *formålet* med planarbeidet (utover at det er lovpålagt). Kommunen bør formulere mer konkret hva de ønsker å oppnå med planarbeidet, utover opplisting av arealstrategiene fra samfunnsdelen. Hvilke utfordringer har kommunen hatt arealmessig og hvordan er det tenkt løst? Hvilke hovedgrep ønsker man å ta, og ved ev. konflikter mellom interesser/tema – hva skal prioriteres?

Planprosessen med frister og deltakere

I planprogrammet er det listet opp deltakere innenfor organisering av arbeidet og aktuelle interesseaktører for medvirkning. Vi kan derimot ikke se at det er angitt en fremdriftsplan eller forslag til frister for de ulike prosessene angitt i starten av kapittel 4. På grunn av usikkerheten rundt kystzoneplanleggingen skjønner vi at dette er noe problematisk og foreslåtte fremdriftsplaner overholdes på generelt grunnlag sjelden i slike prosesser. Kommunen bør derimot gjøre seg noen tanker om dette og vurdere mulige scenarier.

Kraftutbygging

Planlagte elektriske anlegg har til nå sjelden vært en del av de kommunale planer. Det er et stort behov for at slike tiltak, i større grad enn hva tilfellet er i dag, blir vurdert i planprosessene. Vi anbefaler derfor at kommunen underretter og samarbeider med aktuelle energiselskaper når den igangsetter arbeidet med utforming av arealplaner, og særlig arealdelen til kommuneplanen.

Opplegg for medvirkning

Medvirkning er et bærende prinsipp etter plan- og bygningsloven og folkehelseloven. Her stilles det krav om at kommunen sikrer aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge, eldre og funksjonshemmede. Et godt forankret opplegg for medvirkning innebærer konkretisering av møter som ønskes avholdt; tema som skal diskuteres; hvem som skal/bør delta fra administrasjonen, politisk nivå og berørte interessegrupper/-personer. Dette gjelder alt fra næring, bolig/fritidsbolig, friluftsliv, idrett, m.m.

Planprogrammet gir en god oversikt over tema og problemstillinger som ønskes diskutert, og hvilke interesseaktører som er relevante å gå i dialog med. Både ferdig vedtatt plan og planarbeidet skal være forankret politisk og ev. politisk deltakelse i medvirkningsopplegget bør derfor fremgå av planprogrammet.

Barn og unge skal involveres og høres – et konkret mål angitt i kommunens samfunnsdel. At dette fremheves i planprogrammet er positivt. Aktiv medvirkning innebærer at man har en reell påvirkning på prosessen og resultatet, og for barn og unge forutsetter dette at problemstillinger og planforslag presenteres på en forståelig måte. Vi vil også påpeke at barn og unge,

ungdomspanel, barne- og ungdommens kommunestyre eller ungdomsråd er høringsinstanser når planforslag legges ut til offentlig ettersyn, jf. pbl. § 5-2.

Folkehelse

Innbyggernes medvirkning er viktig for å danne et godt lokalt kunnskapsgrunnlag hvor folkehelsehensynet blir ivaretatt, som et demokratisk aspekt. Samtidig kan gode og reelle medvirkningsprosesser være helsefremmende ved at den enkeltes iboende krefter og ressurser mobiliseres og dermed øke trivsel, bolyst og sosial kapital i lokal samfunnet. Fylkeskommunen ber om at helsetjeneste/kommunelegen og opplæringsenheten blir implementert i kommunens arealplanlegging. Dette for å ivareta helsehensynet og barns/unges interesser og tverrfaglighet i arealplanleggingen.

Fylkesvei

Troms og Finnmark fylkeskommune overtok forvalteransvaret for fylkesvegene 01.01.2020. Fylkeskommunen har ansvaret for fylkesvegnettet og kollektivtilbudet til sjøs og land, samt trafiksikkerheten på våre veger. Vi skal bidra til at nasjonal og regional politikk følges opp i den kommunale planlegginga. Fylkeskommunen ønsker å medvirke i planprosessen for å sikre at vesentlige samfunnsinteresser ivaretas, og forutsetter at kommunen legger til rette for slik medvirkning.

Vurdering av alternativer

Planprogrammet skal også beskrive hvilke alternativer som vil bli vurdert. Alternativer i denne sammenheng kan både være alternative løsninger for overordnet utbyggingsmønster og alternativer til konkrete utbyggingsforslag/enkeltområder.

Utredningsbehov

Tabell med tema for utredning av områder gir en god oversikt over kommunens kunnskapsgrunnlag på de utvalgte temaene. Det er angitt «utilstrekkelig» for flere tema, men ikke løsning på hvordan innhente kunnskapsgrunnlaget (folkehelse, transportbehov/energiforbruk, barn/unges oppvekstvilkår).

Folkehelseoversikt

Folkehelseloven har som formål å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer helse, trivsel og utjevner sosiale helseforskjeller. Kommunesektoren har ansvar for å fremme folkehelse innenfor de oppgavene og med de virkemidlene sektoren er tillagt. Dette innebærer blant annet at lokal utvikling, planlegging, forvaltning og tjenesteyting skal synliggjøre eventuelle positive og negative helsekonsekvenser av tiltak, jf. folkehelseloven § 5 og 6. Helsehensyn skal vektlegges i vurderinger og balanseres opp mot andre samfunnsmessige hensyn, jf. plan- og bygningsloven § 3-1. Samtidig vil klargjøring av helsekonsekvenser bidra til at en finner best mulige løsninger og avbøtende tiltak der det er nødvendig. Gjennom oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal kommunene identifisere sine ressurser og sine folkehelseutfordringer. Berlevåg kommune har per i dag ikke en oversikt over folkehelse. Fylkeskommunen anbefaler at kommunen utarbeider dette.

Dette dokumentet skal inngå som grunnlag for planlegging etter plan- og bygningsloven, og som grunnlag for kommunens plan for arealbruken. Innsatsområder i kommunens oversikt over

helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal danne grunnlaget for eventuelle helsekonsekvensvurdering i arealplanlegging. Særlig gjelder i forbindelse med utvikling av nytt/nye bolig- og industriområder i nærheten der befolkningen bor og/eller oppholder seg i det daglige. Særlig gjelder det industri som kan sette liv og helse i fare gjennom forurensning, gassutslipp, brannfare, ulykker og/eller annet risiko. Risikofaktorer skal vurderes blant annet i forhold til kommunens bebyggelsesstruktur, infrastruktur og beredskap.

Føre-var-prinsippet skal legges til grunn når det fastsettes normer og standarder for godt folkehelsearbeid. Det gjelder både tiltak for å redusere risiko og tiltak for å fremme helse. I et folkehelse- og bærekraftperspektiv innebærer føre-var-prinsippet ikke bare å vurdere hva som skal til for å forhindre helseskade og forebygge akutte situasjoner. Det handler også om å arbeide for å fremme og vedlikeholde befolkningens helse fremfor utelukkende å forhindre helseskade og at akutte situasjoner skal oppstå. Fylkeskommunen ber om at kommunen gjør en vurdering utbygginger som kan medføre høyere risiko for forurensning, ulykker, økt risiko ved brann, utslipp av gasser eller andre påvirkningsfaktorer som kan sette liv og helse i fare. I denne sammenheng anbefaler fylkeskommunen en helhetlig [helsekonsekvensvurdering](#) som et tiltakene i planprogrammet. Dette bør også ses i sammenheng med ROS-analyse, beredskapen og veinettet i kommunen.

Arealregnskap

Fylkeskommunen anbefaler at kommunen lager en oversikt over arealreserver og tilgjengelig kapasitet på særlig boliger og fritidsboliger i eksisterende planer – både for kommunen som helhet, men også for tettsteder og bygder. Med andre ord å kartlegge reelle behov. Dette vil kunne bidra til å legitimere de valg kommunen ønsker å ta med tanke på prioritering av utbyggingsmønster.

Dispensasjonspraksis

Dispensasjoner kan være et symptom på utdaterte eller dårlige planer. Fylkeskommunen anbefaler kommunen å gjennomgå sin dispensasjonspraksis og se på dispensasjonssaker som er behandlet innenfor et gitt tidsrom – eksempelvis siden forrige vedtak av arealdelen eller innenfor de siste 5-10 årene. Dette vil gi en konkret oversikt over hvor skoen trykker: hvilke tiltak er det søkt om dispensasjon? Hvor det er søkt om dispensasjon? Med bakgrunn i dette kan det gjøres vurdering om det er snakk om kurante dispensasjoner eller om de viser til et behov for endring i arealdelen eller øvrige reguleringsplaner.

Innspill til arealdelen

Klarspråk

I kommunalt planarbeid er det viktig med brukervennlige dokument med klart og tydelig språk. Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal leses, forstås og brukes av blant annet folkevalgte, administrativt ansatte, innbyggere i kommunen, statlige og regionale organer. Klarspråk er grep som kan være med å forenkle og bidra til å koble berørte interesser på planprosessen.

Internettetsiden www.klarspråk.no inneholder flere praktiske redskap, råd og tips om hvordan språket (saksbehandlerspråket) kan gjøres mer klart og brukervennlig og spissa mot politikerne.

Direktoratet for forvaltning og IKT har gitt ut et hefte¹ om klart språk og presenterer ti eksempel fra kommune og stat.

FNs bærekraftsmål

Nasjonale forventninger og FNs bærekraftsmål er beskrevet og listet opp i planprogrammet. Kommunen skriver selv at det er et særlig fokus på at bærekraftsmålene skal legges til grunn i planleggingen, men vi savner en gjennomgang av hvordan dette ønskes gjennomført og forankret i arbeidet med arealdelen.

Folkehelse

Folkehelseloven har som formål å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer helse, trivsel og utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelseloven bygger på fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet: a) utjevne sosiale helseforskjeller, b) «helse i alt vi gjør», c) bærekraftig utvikling, d) føre-var og e) medvirkning.

Folkehelsearbeidet har mye til felles med FNs bærekraftsmål. Både sosial bærekraft og folkehelse handler om å fremme en samfunnsutvikling som; sette menneskelige behov i sentrum; sosial rettferdighet og like livssjanser for alle; legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet kan påvirke forhold i nærmiljøet; og legge til rette for deltakelse og samarbeid. I sammenheng med arealforvaltnings betyr dette blant annet å ha kunnskap om ulike faktorer:

- a) virkninger på fysiske miljøet som har betydning for helsa (hindringer, barrierer, risikoer, etc)
- b) virkning på det sosiale miljøet (belastning mellom befolkningsgrupper, befolknings sammensetning, sosiale møteplasser, trivsel, boligsosiale hensyn, etc), og
- c) c) virkning på den psykiske helsa (involvering/deltakelse, ensomhet/isolasjon, inkludering, sosial støtte, identitetsskapende elementer, trygghet, etc).

Helseeffektene ved ulike valg skal synliggjøres i planprosessene. Fylkeskommunen mener at det er viktig at Berlevåg kommune gjør en helhetlig kartlegging av dagens bruk av arealer sett i forhold til framtidig behov/ønsker. Det siste for å forhindre eventuell nedbygging av viktig naturområder for høsting, friluftsliv, naturopplevelse for skole/barnehage, innskrenkning av allerede avsatt/opparbeidet områder for sosial- og fysisk aktivitet eller andre formål som gir gode stedsopplevelser og bevegelsesmuligheter for befolkningen.

Samferdsel

Fylkesveg 890 er hovedveien i Berlevåg kommune og til kommunesenteret. Som veieier og forvalter av fylkesveien har Troms og Finnmark fylkeskommune interesser knyttet opp mot trafiksikkerhet, kollektivtrafikk og samferdselsarealene på og langs fylkesveg.

Kommunen vektlegger at samordnet bolig- areal og transportplanlegging skal fremme bla. effektiv ressursutnyttelse, gjennom utbyggingsmønster og transportsystem som fremmer utvikling av kompakte byer og tettsteder, noe som er helt i tråd med Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging. Gjennom planarbeidet bør arealer for utbygging av bolig- og næringsområder konkretiseres i lys av målet om fortetting, i henhold til overordnede retningslinjer.

¹ <https://www.digdir.no/media/1126/download>

Utvikling av næringsarealer bør i planarbeidet tydeliggjøre tiltak som trafikkavvikling og trafiksikkerhet knyttet til eksisterende og framtidig plassering av næringsareal og næringsvirksomhet.

Planarbeidet bør tydeliggjøre tema som trafiksikkerhet, trygg skolevei og infrastruktur for myke trafikanter, med særlig vekt på barn og unge. Tema er særlig relevant ved bygging av ny skole og barnehage.

Klima og klimatilpasning

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning skal ligge til grunn for kommunens planlegging. Her angis det flere skal-punkter for arealdelen:

- Høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger skal benyttes når konsekvenser skal vurderes.
- Det skal vurderes om klimaendringer gir et endret risiko- og sårbarhetsbilde
- Ved nye utbyggingsområder, fortetting eller transformasjon skal det vurderes hvordan hensynet til et endret klima kan ivaretas
- Det skal i planprogrammet gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner.

Klimaendringer og kulturminner

Kulturminner og kulturmiljø skal sikres i kommunal planlegging. Trusler på grunn av klimaendringer skal kartlegges. Tap av kulturminner som følge av klimaendringer er særlig aktuelt. Fram mot år 2100 vil klimaet bli varmere, med mer nedbør, kortere snøsesong og stigende havnivå. Et fuktigere og varmere klima vil gi økt fare for råte- og insektskader på verneverdige bygninger. Kystens og fiskeriets kulturminner ligger gjerne utsatt til i strandsonen, hvor økt erosjon kan gjøre skade på kulturminnene. Vi ser det som svært positivt at kulturminner vektlegges i planprogrammet. Særlig positivt er det at effekten av klimaendringer på kulturminner i kommunen trekkes fram som et område hvor det trengs kunnskap. Effekten av klimaendringene er aktuelt ikke bare for bygninger, men også automatisk freda kulturminner/arkeologi. Vi mener det er hensiktsmessig at kommunen vurderer en kartlegging av slike trusler som en effekt av klimaendringer, gjerne som en felles prosess med tilgrensende kommuner.

Kommunalt verneverdige kulturminner

Kommunale arealplaner og områdereguleringer er et godt verktøy for å ivareta kommunens prioriterte kulturmiljøer og kulturminner gjennom plan- og bygningsloven. Når kommunene har valgt ut kulturmiljøer og kulturminner som de mener er lokalt viktige, er blant annet hensynssoner med bestemmelser en måte å sikre videre bevaring. Vi håper at kommunens pågående arbeid med kulturminneplan ses i sammenheng med utarbeidelse av arealplanen.

Statlige fiskerihavner

Stortinget har vedtatt å overføre eierskapet og ansvaret for forvaltning, drift og utbygging av nåværende statlige fiskerihavneanlegg til regionalt folkevalgt nivå fra 2020. Troms og Finnmark fylkesting har vedtatt overordnet strategi for ansvarsområdet i juni 2020. I juni 2021 vedtok Fylkestinget å signere avtale med staten dersom partene kom til enighet om vilkårene.

Fiskerihavnansvaret innebærer forvaltning av eierskap til- og ansvar for moloer og havneanlegg (flytekaier og allmenningskaier) i næringsaktive fiskerihavner. Oppgavene innebærer også ansvar for drift og vedlikehold, utbygging og rehabilitering. I tillegg planlegges videreføring av tilskuddsordning for kommunale fiskerihavntiltak, tilsvarende det Kystverket hadde.

Fylkeskommunen er særlig opptatt av fiskerinæringsaktivitet, og er opptatt av at havner der vi (etter hvert) eier anlegg ikke mister funksjonalitet for fiskerinæringen eller mister areal i sjø eller på land til andre – spesielt ikke til virksomhet/aktivitet uten et klart sjørettet transportbehov.

Landbruk

Fylkeskommunen har en «regional plan for landbruk i Troms 2014-2025», med følgende planretningslinje: «Landbrukets kjerneområder skal innarbeides i kommunens samfunns- og arealplan. Kjerneområdene innarbeides i kommunens arealdel som hensynssone landbruk når det skal utarbeides ny arealdel til kommuneplanen». Vi anbefaler at dette også innarbeides i arealdelen for kommuner i Finnmarksområdet.

Nedbygging i sentrale strøk og gjengroing i distriktene må begrenses. Kommuneplanens arealdel, som gir landbruket forutsigbarhet og langsiktighet i bruk og vern av landbrukets arealer er det viktigste verktøyet for bevaring av landbrukets arealressurser.

Universell utforming

Universell utforming skal ivaretas i planlegging og må redegjøres for i planbeskrivelsen. Her må det også fremkomme hvor og hvorfor universell utforming ev. ikke er realiserbart, med vurdering om ev. avbøtende tiltak.

Kommunen kan angi krav om utarbeiding av kotesatt uteromsplan som viser hvordan hensynet til barn/unge, fremkommeligheten og orienterbarheten er løst i reguleringsplanforslag og hvilke arealer avsettes til snødeponi. Uteromsplanen bør minimum vise avstand og fremkommelighet til: parkering, inngangsparti, trinnfri adkomst, avfallshåndtering, sykkelparkering, fremkommelighet til alle aktivitetsarealene.

Vi vil vise til at snødeponi ikke legges i områder egnet for lek. Snødeponier ved eller på lekearealer eller i friområdene, felles uteoppholdsarealer, som skal være allment tilgjengelig både om sommeren og om vinteren, er forbundet med farer for barn generelt og uønsket forurensning av smeltevann fra snødeponi til lekeplass².

Nye bolig-, fritidsbolig- og næringsområder

Fylkeskommunen anbefaler at kommunen lager en oversikt over arealreserver og tilgjengelig kapasitet på særlig boliger og fritidsboliger i eksisterende planer – både for kommunen som helhet, men også for tettsteder og bygder. Med andre ord å kartlegge reelle behov. Dette vil kunne bidra til å legitimere de valg kommunen ønsker å ta mtp. prioritering av utbyggingsmønster. I en slik gjennomgang bør det også vurderes om det er områder som skal *videreføres* eller kan *tas ut* av planen.

² Jf. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen, pkt 5. a) om krav til fysisk utforming

I utgangspunktet bør det i bestemmelsene stilles krav om reguleringsplan for slike områder. Pbl. § 11-10 legger derimot opp til at det også kan avsettes områder uten plankrav, så lenge det er avsatt konkrete utbyggingsvilkår i bestemmelsene. For å unngå kostbare, tidkrevende og ressurskrevende reguleringsplanprosesser anbefaler vi kommunen å vurdere om det er områder i kommunen dette kan være aktuelt for.

For fradelte eiendommer i LNFR-områder som er bebygd er det også mulig å forenkle byggesaksprosessen og unngå dispensasjonsprosessen. Dette kan bl.a. gjøres gjennom å avsette de eiendommene det gjelder til boligformål med konkrete utbyggingsbestemmelser etter § 11-10. Dette forutsetter at f.eks. naturfare er avklart på forhånd. Gjør man et slik grep i planen vil man potensielt unngå flere dispensasjonsprosesser som setter i gang flere apparater både kommunalt, regionalt og nasjonalt.

Gjennomgang og ev. oppheving av reguleringsplaner

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning angir i at det i planprogrammet til kommuneplanens arealdel skal «gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner». Vi kan ikke se at dette har blitt gjort.

På generelt grunnlag vil vi sterkt anbefale at kommunen gjør en konkret vurdering av alle de eldre reguleringsplanene for å ha et planverk som tilfredsstillende krav i henhold til gjeldende lovverk og som er i tråd med utviklingen som har skjedd siden vedtak – og som i tillegg ikke vil komme i motstrid med arealdelen.

Rettsvirkningen av kommuneplanvedtak innebærer ikke at eldre reguleringsplaner oppheves, men at rettsvirkningen av de settes til side i tilfelle motstrid. Hvis kommunen ønsker å oppheve eldre reguleringsplaner, må det klart komme frem når arealdelen til kommuneplanen vedtas. Videre prosess for oppheving av planene må da følge kapittel 12 i plan- og bygningsloven.

Regionalt planforum

Erfaringsmessig er det i arbeidet med kommuneplanens arealdel nyttig med en runde i planforum ved oppstart, og deretter når hensynssoner og nye arealformål begynner å legges inn i et planutkast. Da vil ulike konflikter komme til syne – og man kan gjøre avklaringer og drøfte avveininger av interesser i god tid før offentlig høring. Dette gir god mulighet for å unngå mulige innsigelser i høringsfasen.

Kommunen er også velkommen i planforum med planforslag til kommuneplanens samfunnsdel. Av erfaring ser vi at kommunene får størst utbytte om planforslag legges fram i planforum i god tid før den legges ut på høring.

Troms og Finnmark fylkeskommune arrangerer regionalt planforum månedlig. Mer informasjon om møtekalender, påmelding og rutiner finnes [her](#).

SOSI

Ved høring av planforslag ber vi om at SOSI-fil og PDF inkl. tegnforklaring av plankartet sendes Kartverket på e-post; planTRF@kartverket.no. Kartverket utfører en teknisk kontroll av planen og melder ev. rettingsbehov tilbake til kommunen. Kontrollen bør skje før høring, slik at eventuelle feil og mangler er rettet opp før plankartet sendes ut.

Avslutning

Vi ønsker at det skal være lav terskel for å ta kontakt ved behov for avklaringer, råd og veiledning underveis. Lykke til med planarbeidet, vi ser frem til å følge planprosessen.

Med hilsen

Charles Petterson
Ass. avd. leder for plan, folkehelse og kulturarv

Christina Solhaug Joakimsen
Rådgiver, arealplanlegging

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:
BERLEVÅG KOMMUNE

Kopi til:
STATENS VEGVESEN
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
SAMEDIGGI / SAMETINGET